LIBRARY
NOV 2 1982
STATE HISTORICAL SOCIETY OF WISCONSIN

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 42 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, SPALIO [OCTOBER] 29, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

Lapkričio 2 d.
JAV balsavimai
Prez. Reagan atostogos
TSRS paleistas naujas satelitas
Lapkričio 7 d.—65-oji socialistinės revoliucijos sukaktis
"Laisvės" vajus

IEVA MIZARIENĖ

Antradienį, lapkričio 2 d. JAV balsavimų diena. Kai kuriose valstijose bus renkami gubernatoriai, senatoriai ir kiti pareigūnai. Šiais metais republikonai dirba išsijuosę, o prezidentas važinėja po visą Ameriką agituodamas už savo partiją. Žinoma, nenusileidžia ir demokratai.

Žiūrint iš anksto, atrodo, kad republikonai pralaimės daug vietų. Dabartinės administracijos politika jau nusibodo.

Kaip rašo amalgameitų unijos laikraštis "Labor Unity" "Pagelbėkime išrinkti darbo draugus lapkričio 2 d." Tarp kitko laikraštis rašo, kad daugiau žmonių dabar be darbo negu buvo depresijos laikais. Jeigu visi bedarbiai būtų sustatyti paeiliui dviejų pėdų atstume viens nuo kito, eilė nusitęstų 4,500 mylių—nuo Reagano baltųjų rūmų iki Reagano dvaro Kalifornijoj ir atgal iki Mississippi valstijos.

Jeigu bus Reagano šalininkai išrinkti, sako "Labor Unity", bus smarkūs sumažinimai socialinės pašalpos (social security)—apie 40 bilijonais dolerių vien tik pradžiai.

□

"Daily World" redaktorius Conrad Komorowski rašo, kad prezidentas Reagan per 20 mėnesių turėjęs dvylika atostogų—tai išeina apie 16 savaičių atostogų. Ne blogai!

□

Spalio 20 d. Tarybų Sąjungoje paleistas pagerintos sistemos satelitas vardu "Gorizont", kuris perduos telefono ir telegrafo radio susisiekimą ir pertransliuos televizijos programas.

Be viršminėtų pagerinimų, satelitas duos daug daugiau pagerinimų technologijoj.

□

Lapkričio 7 d. sukaks 65 metai nuo didžiosios socialistinės revoliucijos buvusioje Rusijos imperijoje. Tai buvo įvykis, kuris pagal Amerikos žurnalisto John Reed žodžius "sukrėtė visą pasaulį". Šiandien jos atgarsiai jaučiami visame pasaulyje. Sveikiname Tarybų Sąjungą.

□

Lapkričio 14 d. New Yorke įvyks "Laisvės" metinis tradicinis koncertas. Ta proga galėsime pasidarbuoti "Laisvės" vajaus reikalu.

Lapkričio 6 d. Montreale, Kanadoje, šaukiamas platus susirinkimas "Laisvės" vajaus reikalu. Praėjusiais metais tokiame susirinkime Montreale man teko dalyvauti ir ten vietoj buvo sukelta apie $1,000 aukomis į "Laisvės" fondą. Tikėkime, kad ir šiais metais rezultatai bus geri.

Ką daro kitos kolonijos "Laisvės" paramai dar neteko išgirsti, bet manau, kad neatsiliks mūsų draugai ir rėmėjai, nepaisant kur jie begyventų.

Socialistai su komunistais laimėjo Graikijos rinkimus

Athens. — Spalio 25 d. čia oficialiai paaiškėjo, kad Graikijos socialistų partija, remiama komunistų, pravedė savo kandidatus į visų didmiesčių ir miestelių burmistrus spalio mėnesį įvykusiuose rinkimuose.

Jei pirmame rinkimų runde spalio 17 d. socialistai visur pirmavo, bet buvo gavę mažiau balsų, negu pereitais metais, kada jie atėjo į valdžią parlamentiniuose rinkimuose, tai dabar antrasis rinkimų rundas pereitą sekmadienį jiems atnešė visišką pergalę.

Tuose rinkimuose lemiantį vaidmenį suvaidino Graikijos komunistų partija, kuri visoje eilėje vietovių, kur neturėjo savų kandidatų, rėmė socialistus. Galutiniai rinkimų duomenys rodo, kad po socialistų dabar Graikijoje stovi komunistai, o tik paskui konservatoriai.

Socialistų kandidatai burmistrų postus laimėjo 173 vietovėse iš bendro 276 skaičiaus. Komunistai laimėjo 45 vietovėse, o konservatoriai, vadinama Naujoji demokratija, laimėjo 44 vietovėse. 14 postų gavo nepriklausomi kandidatai. Tai buvo didelis smūgis Naujajai demokratijai, lyginant su panašiais rinkimais 1978 m. Tada jie buvo laimėję 150 vietovėse, socialistai—70 ir komunistai—33 vietovėse.

Socialistų kandidatai, komunistams remiant, dabar išrinkti burmistrais Atėnuose, Pirėjaus uoste ir Salonikuose, o Patras, Larissa miestuose ir Krėtos saloje laimėjo komunistai, padedami balsuotojų, kurie anksčiau balsuodavę už dešiniuosius.

Graikijos ministras pirmininkas socialistas Andreas Papandreou, kuris pernai į valdžią pateko 48 proc. šalies balsų, kalbėdamas apie miestų savivaldybių rinkimus, socialistų laimėjimą aiškino kaip aiškų žmonių pasitikėjimo įrodymą, pasitikėjimo pasikeitusia valdžia. O tuo tarpu konservatorių—Naujosios demokratijos—vadas Evangelos Averoff-Tossizza graudenosi, kad daugelis socialistų kandidatų pateko komunistams talkinant. Jis apgailestavo, kad komunistų partija sustiprėjo kaip tik socialistams atėjus į valdžią.

Cheminės dujos Fed. Vokietijoje

Bonn. — Valstybės ministras Peter Corterier Bundestago (Fed. Vokietijos parlamento) nariams pranešė, kad sutinkamai su NATO šalių sutartimi Federatyvinės Vokietijos teritorijoje yra dislokuoti JAV ginklai su cheminėmis dujomis.

Ministras atsisakė patvirtinti, kai parlamento nariai užklausė, ar tai reiškia, jog tie ginklai yra nervų dujos, aiškindamas, jog tai esanti valstybinė paslaptis.

Tuo tarpu socialistų studentų "Spartakas" federacija Bonnoje įvykusioje spaudos konferencijoje pranešė, kad daugelyje Fed. Vokietijos universitetų valdžios nurodymu vykdomas cheminių kovos ginklų vystymas.

Nobelio premija pažangiam rašytojui

Stockholm. — Švedijos Mokslų Akademija spalio 21 d. 1982 metų Nobelio literatūros premiją paskyrė Meksikoje gyvenančiam kolumbiečiui rašytojui Gabriel Garcia Marquez. Šis 54 m. amžiaus politinis veikėjas ir literatas yra parašęs daug knygų, bet labiausiai pagarsėjęs savo romanu "Šimtas metų vienatvėje", kuris yra išverstas į daug kalbų.

Pereitų m. premija teko Londone gyvenančiam vokiškai rašančiam kūrėjui Elias Canetti, o 1980 m. premiją gavo Amerikoje gyvenantis lenkų poetas Czeslaw Milosz.

Džiaugdamasis tuo savo laimėjimu, rašytojas Gabriel Garcia Marquez pareiškė, kad tai išeis "į gera revoliucijai Lotynų Amerikoje", nes jis daug savo gyvenimo metų yra paskyręs kovai už geresnę savo krašto ir viso regiono žmonių ateitį. Jis yra gimęs Kolumbijoje, Karibų jūros pakrantėje esančiame vargingame bananus auginančiame miestelyje. Jo tėvas buvo telegrafo operatorius, ir šeimoje jis buvo vienas iš šešiolikos vaikų. Kai jo tėvai išsikėlė į kitą vietovę, jis pasiliko gyventi tame savo miestelyje ir užaugo senelių priežiūroje.

Gabriel Garcia Marquez

Prasimušęs į mokslus, jis Bogotos universitete studijavo teisę, bet universitetas tapo uždarytas, ir jis persikėlė į Barranquilla miestą, kur gavo reporterio darbą. Vėliau jis dirbo įvairių laikraščių korespondentu Romoje, Paryžiuje ir Genevoje. Jis yra geras Kubos prezidento Fidelio Castro ir Prancūzijos prezidento Mitterrando draugas. Jo kūrybos tema paimta iš darbo žmonių gyvenimo ir vargo Lotynų Amerikoje. Savo pinigus, uždirbtus už knygas, jis skiria socialistinės revoliucijos tikslams. Nesutardamas su Kolumbijos režimu, jis persikėlė į Meksiką, bet dabar, kai ten įvyko rinkimai, jis planuoja sugrįžti ir įsteigti savo laikraštį.

Arti 35 tūkstančių darbo unijų narių ir rėmėjų pereitą sekmadienį paradavo San Francisco gatvėmis, protestuodami prieš prez. Reagano ekonominę politiką. Dešinėje žygiuoja AFL-CIO prezidentas Lane Kirkland, o už jo, kairėje, kino aktorių unijos vadovas Ed Asner.

JAV firmos išnaudoja Britų pensininkus

London. — Sunday Times rašo, kad puikus megztinis, už kurio numezgimą amerikiečio Ralph Lauren firma britų senutėms pensininkėms moka apie $10, New Yorke pardavinėjamas po $400 ir daugiau.

Duomenys paimti iš britų BBC-TV investigacinio reportažo. Jame sakoma, kad tą mezgimą organizuoja Nancy Vale iš Welling, Kent, samdydama pagyvenusias moteris, daugiausia pensininkes, mokėdama joms apie $10 už liemenę ir apie $27 už megztinį su rankovėm. Megztiniui numezgti reikia dviejų dienų.

Ralph Lauren firmos agentai Londone, pirma atsiskaitę sau komisą, paruošia prekes transportui į New Yorką, kur apmokamas muitas ir atskaitomos persiuntimo išlaidos. Didmenų prekybininkai už megztinį gauna $183, o krautuvėje parduodama už $416.

Londono laikraštis šituos mezginius vadina "prakaito dirbtuvių" megztiniais. Su tuo sutinka ir pati tų darbų organizatorė panelė Vale, kuri laikraščio atstovai prisipažino, jog neturima problemų su tų prekių pardavimu, bet ji nejaukiai jaučiasi, kad mezgėjos tiek mažai gauna.

NEPAMIRŠKIME PASUKTI LAIKRODŽIUS ATGAL

Veik visose valstijose įvestas "Daylight Saving Time", kuris bus pakeistas į "Standard Time" šį sekmadienį, 2 val. ryto, spalio 31 d. Tai reiškia, kad šį šeštadienį, einant miegoti, reikia pasukti laikrodžius vieną valandą atgal.

Naudoja bakteriologinius ginklus

Maskva. — JAV remiama Guatemalos chunta dideliu mastu naudoja bakteriologinius ginklus, kovodama prieš tautinio išsilaisvinimo judėjimą. Šį kaltinimą iškėlė Guatemalos demokratinių žurnalistų sąjungos narys Byron Barrera Ortiz.

Kalbėdamas čia sušauktoje spaudos konferencijoje, Ortiz teigė, kad chuntos kareiviai šaudo kulkomis, kurios turi bakterijų, sukeliančių paliestų organų gangresną. Jis pateikė ir įrodomosios medžiagos apie tai, kaip žmonės miršta dideliame skausme.

Guatemalos žurnalistų sąjungos atstovai lankėsi Tarybų Sąjungoje TSRS visasąjunginės Profesinių Sąjungų Tarybos kvietimu.

Švedų "taikos tiltas"

Stockholm. — Minėdami Jungtinių Tautų Dieną, spalio 24 d. tūkstančiai švedų buvo suorganizavę demonstraciją už taiką čia tarp JAV ir Tarybų Sąjungos ambasadų. Susiėmę rankomis, jie padarė keturių mylių ilgio gyvą "tiltą", kuris nusitęsė nuo JAV iki Tarybų Sąjungos ambasados.

Demonstracijoje, kuri buvo rodoma per TV aštuoniose Europos šalyse, kalbėjo ir šių metų Nobelio taikos laureatė švedė Alva Myrdal. Jai ir meksikiečiui Alfonso Garcia Robles ši premija atiteko prieš porą savaičių.

Colombo. — Visuotiniuose rinkimuose laimėjo Sri Lanka buv. Ceilono prezidentas J. R. Jayewardene. Tai reiškia, kad dar šešerius metus šalyje bus laikomasi kapitalistinės ekonomikos.

Lenkai sako, kad JAV laužo tarptautinę sutarti

Varšuva. — Lenkijos užsienio prekybos ministras Tadeusz Nestorowicz savo pareiškime spaudai tvirtina, jog Amerika laužo tarptautinę sutartį, atimdama Lenkijai privilegijuotos valstybės teises.

Prez. Reagan tas teises suspendavo, kai Lenkijos parlamentas nubalsavo uždaryti Solidarność uniją. Lenkija yra signataru taip vadinamos General Agreement on Tariffs and Trade, sutrumpintai GATT, ir automatiškai gauna tas privilegijuotos valstybės teises. Tokių teisių atėmimas Lenkijai gali kaštuoti apie $40 milijonų, kurie jai būtinai reikalingi.

Jau maždaug prieš savaitę laiko dėl to prez. Reagano patvarkymo buvo neigiamai pasisakiusi ir Lenkijos spaudos agentūra PAP, kaltindama Amerikos prezidentą "neleistinu diplomatinės tvarkos pažeidimu". Ji pasišalpė iš prez. Reagano tvirtinimo, kad toks potvarkis "suduos smėgį Lenkijos vyriausybei, bet ne pačiai tautai". Kaip tik priešingai, aiškino, PAP, toks žygis giliai įžeidžia lenkus, nes jie mato, kad Amerikos prezidentas nori ne tik sumažinti Lenkijos prekybą su JAV, bet ir su kitais ir tokiu būdu apriboti Lenkijos pajamas, parduodant savo prekes bei darant užpirkimus tarptautinėje rinkoje ir mokant skolas užsienio šalims.

Šalia prez. Reagano, ir Amerikos darbo unijų federacijos—AFL-CIO prezidentas Lane Kirkland per CBS-TV "Face the Nation" programą ragino Reagano administraciją privesti Lenkiją prie bankroto ir kvietė imtis panašių priemonių prieš kitus socialistinius kraštus.

Popiežius Jonas Paulius II taip pat pila alyvą ant Lenkijoje rusenančių neramumų ugnies įvairiais pareiškimais savo susitikimuose su piligrimais.

Lenkijos spaudos agentūra sako, kad visi tie išpuoliai prieš Lenkiją rodo "JAV valdančiųjų sluoksnių gilų nepasitenkinimą, kad antisocialistiniai elementai neįstengia pogrindyje sutelkti platesnio pritarimo savo veiklai, nukreiptai prieš Lenkijos valstybę".

Bonn. — Federatyvinės Vokietijos darbo unijų federacija spalio 23 d. visuose didžiuosiuose šalies miestuose buvo suorganizavusi protesto demonstracijas prieš naujojo kanclerio Helmut Kohl ekonominę politiką, reikalavo sumažinti nedarbą, atlyginimų užšaldymą.

Lisbon. — Nuo spalio 30 iki lapkričio 2 d. čia vyks Pasaulio Taikos Tarybos komiteto sesija, pasirengiant ateinančių metų rudenį Pragoje įvyksiančiam pasauliniam tos organizacijos kongresui.

Billy Graham lankėsi demokratinėje Vokietijoje

Berlin. — Vos tik šešiems mėnesiams praslinkus nuo savo apsilankymo Tarybų Sąjungoje, Amerikos evangelistas Billy Graham vienuolika dienų praleido Rytų Europoje — Demokratinėje Vokietijos Respublikoje ir Čekoslovakijoje. Savo viešnagės metu jis kalbėjo daugiau kaip 24 tūkstančiams tikinčiųjų.

Spaudos konferencijoje Rytinio Berlyno spaudos centre korespondentų klausinėjamas apie religijos laisvę jo aplankytuose kraštuose, jis pareiškė, kad, savo nustebimui, jis ten rado daugiau laisvės, negu tikėjęsis. Jis pabrėžė, kad čia bažnyčios turi daugiau galimybės praktikuoti religiją, negu kiti mano ir nurodė, jog bažnyčia yra daugiau misijų pobūdžio.

Evangelistas lankėsi įvairiuose miestuose, jų tarpe ir Wittenberge, kur savo tezes yra paskelbęs Martin Luther ir davęs pradžią reformaciniam judėjimui.

Kai kuri spauda jau ir dabar pradeda evangelistui priekaištauti, kad, kaip pereitą gegužį lankydamasis Tarybų Sąjungoje, taip ir dabartiniu savo vizitu, jis darantis patarnavimą ateistiniam režimam. Bet jis į tai nekreipia dėmesio. Vienam korespondentui jis atsakė: "Aš sykį esu visą naktį praleidęs pas Reaganus, bet tai dar nereiškia, jog aš visiškai pritariu prezidento politikai".

Evangelistas Billy Graham priėmime su Demokratinės Vokietijos Respublikos kulto lyderiais.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Chryslerio pelnagrobiai

Auto-darbininkų unija ir Chryslerio kompanija nutraukė derybas, nes kompanija paskelbė, kad ji "neturi pelno" ir tokiu būdu negali daryti jokių nuolaidų. Bet ką tas reiškia "neturi pelno". Kaip unija nurodo, kompanijos sąskaitos juoda ant balto rodo, kad Chrysleris praeitais metais padarė dešimtis milijonų pelno! Sąskaitos rodo, kad kompanijos direktorių algos, kurios ir taip jau aukštos, pakeltos dar daugiau—aukštieji Chryslerio direktoriai uždirba daugiau, negu šalies prezidentas arba kabineto nariai, jau nekalbant apie senatorius ir atstovų būto narius. Ir, visgi, Chrysleris sako, kad neišgali pakelti darbininkų algas arba daryti kitokias nuolaidas.

Mat, didžiųjų kompanijų akyse "pelnai" reiškia tik **didžiuliai pelnai**,—ir jeigu pelnai ne didžiuliai, tai jie skaito, kad kas nors netvarkoje ir naštą reikia užversti ant darbininkų pečių.

Nestebėtina, kad UAW (auto-darbininkų unija) Chryslerio fabrikuose pasirinko streiko kelią. Jiems turės padėti visas organizuotas darbininkų judėjimas.

Skirtingi žodžiai, veiksmai

Libano prezidentas Aminas Gamajalas kalbėdamas Jungtinės Tautose kalbėjo beveik kaip arabas nacionalistas: jis vartojo tokias frazes, kaip "mūsų arabiški broliai", jis kalbėjo apie "izraelietišką okupaciją, kuri turi baigtis" ir t. t. Bet jo žodžiai pasakyti tarptautinėje platformoje ir jo veiksmai pačiame Libane,—tai du skirtingi dalykai. Po viso ko, Aminas Gamajalas yra kraštutiniai dešinės, falangistų, partijos lyderis. Kaipo toks, jis visuomet palaikė tam tikrus slaptus ryšius su Izraeliu ir juos dar palaiko, nors ne tokius tamprius, kokius būtų palaikęs jo brolis, nužudytasis Baširas. Nors Aminas Gamajalas kalba už visų Libano grupių vienybę, už musulmonų-krikščionių santarvę, jo diriguojama krašto armija baigia nuginkluoti musulmonus ir kairiečius Vakarų Beirute, tuo tarpu, kai Rytų Beirutė buvo duotas ilgas laikotarpis, per kurį dešinieji krikščionys slaptai sukrovė savo ginklus—su jų lyderio Gamajalo žinia. Taipgi yra šalies, jo pasiuntiniai nuolat konferuoja su izraeliečių karininkais, tariamasi apie bendrą strategiją. Taip, tarp Libano prezidento žodžių ir veiksmų yra gili praraja.

Santarvė prie Amuro upės?

Ilgas tūkstančių mylių Tarybų Sąjungos-Liaudies Kinijos rūbežius šiaurryčiuose driekiasi palei didžiulę Amuro upę. Ten, kaip kitur prie to rūbežiaus, abiejose pusėse, stovi šimtai tūkstančių ginkluotų vyrų. Kada nors ateityje istorikai stebėsis: kokiems galams dviejų didžiulių socialistinių šalių jauni vyrai ten stovinėjo ginkluoti, tuo tarpu, kai jie verčiau būtų galėję darbuotis fabrikuose, triūstis laukuose, semtis mokslo universitetuose? Istorikai be abejo taipgi pažymės, kad viena pusė, Tarybų Sąjunga, vis dėjo daugiau pastangų, kad tą nenormalią padėtį baigti, kad susitarti su savo didžiule kaimyne . . . .

Na, kaip buvo, kaip nebuvo, bet dabar, atrodo, dalykai eina į gerąją pusę. Pamato pilnam entuziazmui dar nėra, bet visvien yra pakankamai simptomų, kurie rodo, kad gal TSRS ir Kinija ne tik nutrauks konfliktą, bet gal ir atnaujins draugystę. O tų simptomų yra nemažai. Ne tik atnaujintos derybos apie santykių normalizavimą, bet pradedama pasikeisti sporto, kultūros ir kitomis delegacijomis. Dar kitas simptomas: Kinijos Komunistų partija atnaujino ryšius su Prancūzijos Komunistų partija, ir tos partijos lyderis, Marchais, lankėsi Kinijoje. Kinų K. P. iki šiol palaikė santykius su Italijos ir keliomis kitomis Europos komunistų partijomis, kaip tai Rumunijos, bet santykiai su prancūzų K. P. ypatingai reikšmingi, nes ta ideologiniai labai artima TSRS partijai . . .

Simptomai palyginamai maži, bet gal jie rodo artėjančias svarbias pakaitas.

Nusiginklavimo įvertinimas

Kova už taiką turi visokias fazes ir ji vedama su įvairiais pabrėžimais: vieni koncentruojasi ant gerų tarptautinių santykių per diplomatinius metodus, kiti bando kaip greit kaip galima "užgesinti" jau rūsenančius mažus konfliktus įvairiose pasaulio dalyse, kiti bando labiau abstraktiniai plėsti žmonijos tarpe brolybės jausmus . . . Bet gal konkretiškiausias kovos už taiką reikšinys šiuo metu yra pastangos užšaldyti branduolinį ginklavimąsi,—einant link nusiginklavimo. Norvegų parlamentas patvirtino, kad jis tiki, jog tai pati svarbiausia šio momento metoda.

Savo nusistatymą norvegų parlamentas išreiškė balsuodamas duoti Nobelio taikos premijas šiais metais dviem kovotojam už nusiginklavimą: švedei Alva Myrdal ir meksikiečiui Alfonso Garcia Robles. Abu šie taikos šalininkai vaidina svarbią rolę tarptautiniame judėjime už nusiginklavimą. Ju didžiulis prestyžas padeda platinti tas idėjas. Nobelio premijos teisėjai ne visuomet stoja pažangos pusėje. Prieš kelis metus jie paskyrė taikos premijas Sadatui ir Beginui . . . Bet šiuo kartu ju nutarimas buvo daug logiškesnis.

UŽUOJAUTOS TELEGRAMOS—LAIŠKAI

Panemunėlio vidurinės mokyklos direkcija, mokytojų ir mokinių kolektyvai, netekus mūsų visų gerbiamo žemiečio Antano Bimbos, nuoširdžiai užjaučia jo žmoną, artimuosius ir bendražygius.

Panemunėlio vid. mokyklos direktoriai, mokytojai ir moksleiviai

Gerbiamoji Elze,

Su giliu širdies skausmu sužinojau apie didžiulę nelaimę, užklydusią Jūsų namus,—apie Nepamirštamojo Antano Bimbos mirtį. Ši skaudi žinia pritrenkė lyg žaibas, kad ir dabar dar negaliu patikėti, kad jau niekad Didysis Rokiškietis (taip aš jį dažnai vadindavau) nebeatvažiuos į mūsų Lietuvą, kurią jis mylėjo kaip geras sūnus myli savo motiną; kad nebesusitiksiu su Juo Vilniuje, nebegalėsiu karštai paspausti Jo rankos, tiek daug nuveikusios ir tiek gero padariusios Tėvynei Lietuvai, jos žmonėms . . . Tiesiog negaliu suvaldyti ašarų, kurios degina akis štai ir dabar, rašant Jums šį užuojautos laišką, kuriuo noriu nors kruopele sumažinti skausmą, kuris Jus slegia mylimojo Antano netekus . . . Būkite tvirta ir saugokite savo sveikatą, nes taip dabar pasakytų Jums ir velionis Antanas. Jo šviesus paveikslas išliks gyvas amžiams Jį pažinojusių ir Jį mylėjusių žmonių širdyje!

O Antanas man buvo tartum geras Tėvas. Kiek kartų jis viešėjo Lietuvoje, tiek kartų mudu kuo draugiškiausiai ir atviriausiai pasišnekėdavome susitikę, o susitikdavome kartais ko ne kasdien. Jis mane mokė gyventi, mylėti žmones, linkėti jiems šviesos ir laimės, ir siekti jos; jis tėviškai barėsi, kad aš, būdamas kartu prie vaišių stalo, pakeldavau sklidiną degtinės ar konjako stiklelį ir jį išgerdavau, sakydamas: "Jonai, Jonai, kam tu geri! . . Gyvenimas ir be svaigalų gražus! . ." Jis mane ragino bendradarbiauti "Laisvėje" ir "Šviesoje", ir aš kartais įvykdydavau Jo šį raginimą; ten kadaise buvo išspausdinti ir ilgi mano straipsniai, reportažai, ir net eilėraščiai. Antanui Bimbai aš buvau širdingai dėkingas už aukštą mano lyrikos knygos "Žemė ilgisi meilės" įvertinimą "Laisvėje" . . . Būdamas visa trisdešimčia metų vyresnis už mane, Antanas, (taip pat turėjęs nepalyginamai turtingesnę gyvenimišką patirtį) niekad nesipuikuodavo, visada būdavo mielas, artimas, regis tikrai lyg iš vieno kaimo būtume kilę ir dar tais pačiais metais . . . Jis žinojo, kad mano tėviškė netoli Rokiškio, netoli Jo tėviškės, todėl nuolat klausinėdavo apie rokiškiečių gyvenimą; kas naujo ir gero padaryta, sukurta jų padangėje. Pražydavo ir šypsodavosi, kai aš Jam imdavau pasakoti įvairiausius dalykus gimtąja rokiškiečių tarme; prašydavo šitaip kalbėti su Juo, o kai kalbėdavau, linksmai šypsodavosi. O kaip jis džiaugdavosi dėl regis smulkiausių mūsų ekonominių bei kultūrinių laimėjimų, kai eidavo kalba apie gerą laukų derlių, pastatytą naują gamyklą, nutiestą naują kelią, arba išleistą naują, talentingai sukaltą, rašytojo knygą . . .

Antanas Bimba širdimi buvo suaugęs su gimtąja lietuvių žeme, ją karštai mylėjo, todėl ir buvo toks nuoširdus ir mielas jos Sūnus. Lietuva Jo šviesų vardą minės ilgai ilgai, kaip gera motina mini savo gerą sūnų.

Linkiu Jums, gerbiamoji Elze, stiprios sveikatos ir tvirtumo, laimės Jūsų gyvenime. Ir lenkiuosi Jums žemei žemai.

Jūsų

Vilnius **Jonas Lapašinskas**

Į Vilniaus konservų gamyklą keliauja sodų ir daržų derlius. Šiemet konservų gamintojai numato pagaminti 26 milijonus indelių įvairių uogienių.

Dalis naujai gaminamos saldžiosios produkcijos gaminama pagal senovinius valstiečių receptus ir turi pavadinimą "naminis".

Nuotraukoje: **Vilniaus konservų gamyklos laboratorijos darbuotoja Liucija Lukoševičiūtė su nauja įmonės produkcija.**

A. Sabaliausko nuotrauka

TARYBINĖS KOSMONAUTIKOS AUKŠTUMOS

Iškilmingas susirinkimas, skirtas pirmojo pasaulyje tarybinio dirbtinio Žemės palydovo paleidimo 25-osioms metinėms

Tarybinė liaudis, visa pažangioji žmonija pažymi reikšmingą datą — pirmojo pasaulyje dirbtinio Žemės palydovo paleidimo 25-ąsias metines. Šiam nepamirštamam įvykiui, pradėjusiam kosminę erą žmonijos istorijoje, buvo skirtas iškilmingas susirinkimas, kuris įvyko spalio 4 d. Maskvoje. Sąjungų namų Kolonų salėje susirinko mokslininkai ir konstruktoriai, dirbantys kosminių tyrimų ir raketinės kosminės technikos srityje, konstruktorių biurų, mokslinio tyrimo institutų, gamyklų darbuotojai, visuomenės atstovai.

Prezidiume — TSRS Mokslų Akademijos, ministerijų ir žinybų vadovai, atsakingi TSKP CK darbuotojai, TSRS lakūnai kosmonautai.

Pranešimą „Kosminės eros 25-osios metinės ir kosmonautikos vystymas Tarybų Sąjungoje" padarė TSRS Ministrų Tarybos Pirmininko pavaduotojas, Valstybinio mokslo ir technikos komiteto pirmininkas akademikas G. Marčiukas.

Galingos raketos nešėjos, išvedusios į orbitą pirmąjį palydovą, starto aikštelė, pasakė jis, buvo pirmoji pasaulyje socializmo šalis. Dar XX amžiaus pradžioje teorinės kosmonautikos pradininkas Konstantinas Ciolkovskis, kurio gimimo 125-ąsias metines mes neseniai plačiai pažymėjome, nurodė kelius į kosminę erdvę.

Prie tarybinių kosminių žygių ištakų, pabrėžė pranešėjas, buvo leninines Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Centro Komitetas, o TSKP CK Sekretoriaus Leonido Brežnevo kabinetas buvo savotiškas štabas, kur sprendėsi svarbiausios naujos technikos kūrimo problemos. Nejkainojamą indėlį vystant raketinę kosminę techniką įnešė D. Ustinovas ir daug kitų partijos ir valstybės veikėjų.

Pirmojo palydovo paleidimas susijęs su vaisinga S. Koroliovo, M. Keldyšo, V. Gluško, N. Piliugino, M. Jangelio, V. Barmino ir kitų draugų vadovaujamų kūrybinių kolektyvų veikla.

Tarybinis žmogus ėmė šturmuoti kosmosą mokslo pažangos vardan, visos žmonijos labui, siekdamas taikių tikslų. Kitas po pirmojo palydovo paleidimo epochinis kosminės eros įvykis buvo pirmojo planetos kosmonauto Jurijaus Gagarino pilotuojamo laivo „Vostok" startas.

Šiandien kosminė technika — svarbus įrankis tobulinti tokioms liaudies ūkio sferoms, kaip ryšiai, meteorologijos tarnyba, Žemės gamtos išteklių tyrinėjimas, aplinkos apsauga. Pavyzdžiui, šiuo metu informaciją vien tik apie gamtos išteklius gauna šimtai organizacijų, pavaldžių daugiau kaip 20 ministerijų ir žinybų. Ja remiantis parengti ir išleisti įvairūs masto TSRS kosmogeologiniai žemėlapiai, kuriuose atsispindi geologinių objektų išsidėstymas. O Žemės ūkio ministerijos mokslinėse įstaigose kuriami metodai, kurie įgalins panaudoti iš palydovų gaunamą informaciją sprendžiant racionalaus žemės naudojimo uždavinius, įvertinant žemės ūkio kultūrų būklę, užtikrinant derliaus prognozes.

Per ketvirtadalį amžiaus kosmose pabuvojo 111 kosmonautų ir astronautų, o iš viso nesvarumo pasaulyje žmogus išbuvo pusdevintų metų. Nueitas kelias nuo 108 Jurijaus Gagarino skridimo minučių iki 185 žmogaus buvimo orbitoje parų.

Iškilmingo susirinkimo dalyviai nusiuntė sveikinimo laišką TSKP Centro Komitetui, TSKP CK Generaliniam Sekretoriui, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkui draugui L. Brežnevui.

Vilniaus "Tiesa"

DVI KULTŪROS

Neseniai Vilniaus centrinis knygynas pardavė paskutinį egzempliorių jauno fiziko Romualdo Karazijos knygos, kuri vadinasi "Linksmoji fizika". Iš pavadinimo jau galima pasakyti, nesuklydus, kad ši knyga yra populiariai parašytas tekstas apie mokslą ir mokslininkus. Netgi—linksmai ir šmaikščiai.

Knyga buvo greitai išpirkta—per savaitę ar dvi. Taip pat buvo ir kita Romo Karazijos knyga, kuri vadinasi "Šimtai fizikos mįslių". Sutirpo bematant, kaip sniegas pavasarį 20-ties tūkstančių egzempliorių tiražas. Būsime objektyvūs—ne vien jauno fizikos Romo Karazijos knygos graibstyte graibstomos. Apie mokslą, apie mokslininkus rašo ir daugiau gabių vyrų. Tai žurnalistai Romas Kalonaitis ir Algimantas Semaška, fizikė Ieva Dundulytė—žinomų istorikų dukra, zoologas Danielius Šemetulskis ir daug kitų. Lietuvoje skaitomos istorikų Juozo Jurginio, Dundulio, Pašutos knygos, bet pastaraisiais metais visuomenė vis labiau domisi ir gamtos, tiksliųjų mokslų atradimais.

Todėl šiandieninį pasakojimą pradėjau Romo Karazijos knygos paminėjimu. Tai įvykis. Keliasdešimt tūkstančių egzempliorių poezijos ar prozos knygos, ne kultūrinių patarimų vyrams, o tikriausios mokslo publicistikos išperkama tuojau pat.

Noriu dar prisiminti mokslo darbuotojų rūmus vėsaus šiųmetinio pavasario vakarą, kai švietė visi senosios vyskupo Masalskio rezidencijos langai, kai viena po kitos į aikštelę suko mašinos . . . Mokslininkai—dažnas su žmona, vyru ar kuriuo nors iš vyresniųjų vaikų—rinkosi į poezijos vakarą. Žėrinti auksu senoviška salė buvo pilnutėlė. Štai pasirodo su švelnia, drovia šypsena ant lūpų Alfonsas Maldonis, išdidus Aleksys Churginas, kiti plunksnos meistrai. Visi šiltai ploja. Paskui klauso įdėmiai, kaip poetai skaito savo eiles, paskui—klausimai, nekurie labai įdomūs, ir perauga į dialogus: kalbos užtenka, vakaras užsitęsia į naktį . . . Taip gimsta ne vien tiesa, bet ir draugystė, o galbėt svarbiausia gyvenime—pagarba kito žmogaus darbui. Kartais sakoma, kad paprastam, eiliniam žmogui vis sunkiau rasti bendrą kalbą su šiuolaikinių mokslų—fizikos, chemijos kibernetikos,—atstovais. Lietuvoje taip nėra. Dirbant "Mokslo ir gyvenimo" žurnalo redakcijoje, kai reikėdavo kasdien susitikti su mokslininkais, teko patirti, kad mūsų mokslininkai turi gerą bendros kultūros humanitarinį pagrindą (čia Vilniaus universiteto nuopelnai didžiausi) savo ruožtu humanitarai vis labiau domisi šiuolaikinių mokslų problemomis ir ši abipusė integracija kaskart plečiasi asmeninių kontaktų pagrindu vis organizuojant bendrus vakarus, talkinant ir darbe—tokių pavyzdžių irgi yra. Jau neminėsiu tradicinių mokslo dienų Lietuvoje miestuose ir rajonuose ir poezijos švenčių mokslo kolektyvuose—tai norma, tai kasdienybė, o jeigu tiksliau—tai kasdienybės padažas, padedantis geriau suprasti vieniems kitus.

Ta proga norėtųsi prisiminti nesenai mirusio anglų fiziko ir rašytojo Charles Snow kai kurias mintis apie šiuolaikinę kultūrą ir apie tarybinę mokymo sistemą. Pradėsime antru klausimu. Štai ką rašo Charles Snow viename savo straipsnyje: "Anglijoje besimokančių iki 18 metų žymiai mažiau, negu Tarybų Sąjungoje. Anglijoje tebegalioja senas elitariškumo principas. Be to, mes prisilaikome griežtos specializacijos ir 18-metis anglas, kuris studijuoja gamtos ar tiksliuosius mokslus, yra mokytesnis už bet kurios kitos valstybės studentą, bet tiktai savo srityje, apie tai, kas yra už jo specialybės rėmų, jis žino labai mažai".

Toks minoriškas pasaulinio garso mokslininko ir rašytojo tonas tegu ir nėra aiškus tarybinės mokymo sistemos pranašumo pripažinimas, bet susipažinus su daugeliu šio žmogaus straipsnių ir garsiąja paskaita Oxforde apie "dvi kultūras", susidaro gan aiškus vaizdas apie šiuolaikinę vakarų sistemą ir kaip svarbiausią pasenusio mokymo pasekmę—kultūros skilimą į humanitarinę ir mokslinę, visišką visuomenės abejingumą mokslo ir technikos revoliucijai. Ultrašiuolaikinių miestų krizė ir viduramžiški idealai, arba jų nebuvimas iš viso, privertė žinomą mokslininką ir rašytoją visiškai aiškiai pripažinti vakarų kultūros pralaimėjimą, jos agoniją. "Mokslininkai ir meninė inteligentija"—dar skaitome Charles Snow paskaitoje apie "dvi kultūras"—"nustojo suprasti vieni kitus iki tokio laipsnio, kad šitai tapo savotišku anekdotu". Charles Snow pavyzdžiui, padedant kolegoms apklausė apie 40 tūkst. Anglijos mokslinių techninių darbuotojų (tad 25 proc. visų Anglijos mokslininkų). Daugeliui apklaustųjų buvo jaunesni 40-ties metų. Apklausos autoriai norėjo nors apytiksliai sužinoti, ką skaito anglų mokslo darbuotojai, apie ką jie galvoja. Į klausimą apie knygų skaitymą daugelis atsakė: "Matote, aš bandžiau skaityti Dickensą . . ." C. Snow karčiai pripažino: "Nežiūrint mano didelės meilės šitiems žmonėms, aš buvau visiškai priblokštas".

Kai skyla tradicinė kultūra, galiausiai gali nebeprireikti jokios. Kas ją pakeis?

V. Liauška

LAIŠKAI

Gerbiama Redaktore!

Susidomėjęs perskaičiau "Laisvės" numeryje, datuotame rugpjūčio 13 diena, Vytauto Užgirio straipsnį, kuriame jis davė taiklų atkirtį "Akiračių" redaktoriui Z. Rekašiui.

Man teko matyti, kaip atrodė prieš karą Trakų pilis, o ir kitos pilys Lietuvos teritorijoje. Žole ir krūmais apaugusi akmenų bei plytų krūva su dar išlikusiais bokštų ir sienų kontūrais. Kiek sunkaus darbo ir didelių lėšų reikėjo įdėti, kad vėl iškiltų aukštas centrinis pilies bokštas, būtų padaryti lubų perdengimai, atkurtos su visomis detalėmis ankstesnės rūmų salės, kad jose vasaros sekmadieniais galima būtų rengti klasikinės muzikos koncertus, įrengti nuolatines muziejaus ekspozicijas su viduramžių laikų eksponatais.

Su didžia pagarba

J. Subačius

Vilnius

Apie keptą dešrą ir lietuvių rasistus

Jau esame pastebėję, kad Jungtinėse Valstijose įsikūrusiai lietuvių buržuazinei išeivijai nesvetimos visos kapitalistinės visuomenės ligos, įskaitant ir vieną bjauriausių—rasimą. Mūsų supratimu, nieko keisto čia nėra. Su kuo sutapsti, tuo ir patapsi, arba—kieno vežime sėdi, to giesmę ir giedi, moko lietuvių liaudies išmintis. Jungtines Amerikos Valstijas ne veltui vadina vienu stipriausių šiandieninio rasizmo bastionų. Apie tai su gėla ir nerimu šneka pažangieji Amerikos visuomenės veikėjai, tarp jų nesunku rasti ir pažangiuosius lietuvius.

Palaukit, gali prieštarauti kai kurie skaitytojai. Amerikos konstitucija garantuoja savo piliečiams visas teises, nepaisant jų rasės, tautybės ir lyties. Ir tai ne tušti žodžiai. Vien 1960-1970 metais Jungtinių Valstijų kongresas ir Aukščiausiasis teismas išleido arti 30 įstatymų, skirtų kovai su rasine diskriminacija.

Visa tai teisybė, tačiau formaliai skelbiama lygybė negali pašalinti priežasčių, gimdančių rasinę diskriminaciją. Štai keli faktai: juodųjų amerikiečių šeimos pajamos sudaro kiek daugiau nei 50 procentų baltųjų amerikiečių šeimos biudžeto. Jau tapo tradicija, kad nedarbas negrų tarpe visada žymiai aukštesnis. Šiandien darbo neturi vos ne kas trečias juodaodis darbininkas. Vargšų kategorijai šiandien priskiriama apie 30 procentų negrų šeimų, tuo tarpu šios kategorijos baltųjų tėra 5-7 procentai. Ir ši padėtis nesikeičia dešimtmečiais. Todėl galime drąsiai tvirtinti, kad rasinė diskriminacija tapo sudėtine amerikinio gyvenimo būdo dalimi.

1978 metų kovo mėnesį konkrečių sociologinių tyrimų organizacija "Jenkelevičiaus tarnyba" paskelbė aptariamu klausimu įdomius ir daug pasakančius duomenis. Pasirodo, kad tik 36 procentai baltųjų ir juodųjų Amerikos vaikų (6-12 metų amžiaus) sutinka kartu žaisti ar mokytis su savo bendraamžiais, priklausančiais kitai rasei, o 64 procentai—kategoriškai prieš. Šie skaičiai kuo puikiausiai nusako, kaip giliai įleido rasizmas šaknis amerikiečių visuomenėje, jeigu jo nuodais apnuodyta ir vaikų sąmonė.

Žinoma, jokių amerikų čia neatradom. Kiekvienas doras Jungtinių Valstijų pilietis, nors kiek besidomintis šia problema, gali pasakyti žymiai daugiau ir nuodugniau. Todėl su dideliu susidomėjimu perskaitėme Amerikos lietuvių "Vaduotojų" laikraščio "Draugas" vedamąjį, skirtą minimom problemom.

Pasirodo, Amerikos negrai visai ne aukos, o greičiau atvirkščiai. Anot vedamojo autoriaus, jie tik šaukia, o patys visai nenori dirbti, tačiau reikalauja pašalpų. Būtent jie, tvirtina "Draugas", ir yra tikrieji Jungtinių Valstijų krizės kaltininkai. Autorius pastebi kad "savaime kyla klausimas, kodėl negalėjo ir negali taip prasigyventi tie, kurie šioje šalyje gyvena nuo senų laikų, kuriems nereikėjo mokytis naujos kalbos, kai vietinė buvo jų gimtoji, kai jų didelės, stiprios kolonijos gali viena kitai padėti?" Autorius, girdi, nesupranta, kodėl negrai negalėjo prasigyventi, o jis, matot, galėjo. Atseit gyvena tie negrai Amerikoje nuo neatmenamų laikų, o vis skurdžiai ir skurdžiai.

Jeigu mažiau už negrą išpruses autorius silpnai žino savo naujosios tėvynės istoriją, galim padėti. Amerikoje negrai tikrai gyvena nuo senų laikų—nuo 1668 metų iki 1786 metų iš Afrikos jėga buvo išvežta virš 2 milijonų afrikiečių. Maždaug ketvirtis milijono jų buvo atvežta į Šiaurės Ameriką. Transportavimo sąlygos buvo tokios, kad tik kas trečias negras išlikdavo gyvas. Ano meto Amerikos kodeksai teigė, kad vergai būna jais iki gyvos galvos, o jų vaikai paveldi tėvų dalią. Dar 1800 metais Amerikoje pardavinėjo vergus, beje, jų kaina tuomet išaugo net du kartus. Pilietinio karo metais Jungtinės Valstijose buvo 4 milijonai juodaodžių. 1865 metais kongresas sankcionavo negrų išlaisvinimą, o 1866 metais netgi suteikė jiems teisę balsuoti. Tačiau tai taip ir liko fikcija—išvedus federalinę kariuomenę iš pietinių valstijų, juodųjų segregacija vėl įgavo visas teises, netgi juridines. Per paskutiniuosius šimtą metų ne taip daug kas bepasikeitė, nors negrų kova už faktinę lygybę nenurimo nė vienai dienai. Apibendrindami gautus rezultatus tyrinėjant juodųjų amerikiečių pajamas, sociologai Levitanas, Johnstonas ir Tagertas rašė, kad trečdalis negrų šeimų, gaunančių pašalpas, gyvena triskart skurdžiau, negu analogiškos baltųjų šeimos.

O dabar pasidomėkime "Draugo" laikraščio analize. Jo nuomone, negrai protestuoja dėl visai kitokių sumetimų: "O kad jie rėkia ir rėks, gali būti tik toks paaiškinimas: ar tai republikonų, ar demokratų buvusių vyriausybės baimė ir pataikavimas tiems, kurie šaukia. O kodėl nerėkti: kai tik šūktelėsi, ir valdžia ant lėkštės atneš keptą dešrą, o jei ir dešra negerai—steiką. Kam dirbti, jei dar geriau televiziją žiūrėti ir su plakatu išeiti į gatvę".

Mat, kaip viskas paprasta. Bizūno jiems, o ne pašalpų, vos susilaiko nepasakęs anoniminis vedamojo autorius ir tęsia: "Vadinamas gerovės, subsidijų, pašalpų vežimas neproporcingai kasmet vis didėja ir rieda į bedugnę. Nesulaikomai." Ronaldą Reaganą Amerikos spauda praminė Robinu Hoodu atvirkščiai būtent todėl, kad jis nukreipė lėšas, skirtas pašalpoms ir subsidijoms, tačiau rasizmo apakintas "vaduotojas" nuduoda to nesuprantąs, "Nėra Amerikoje skriaudžiamųjų, nėra elgetų. Yra elgetų tik iš pašaukimo, kurie kitaip ir nenori gyventi"—atkakliai traukia dainelę anonimas, demonstruodamas varganą savo smegenų būklę.

Perskaitęs minėtą vedamąjį, netgi "vaduotojų" žurnalas "Akiračiai" neiškentė. Išjuokęs anoniminio autoriaus "išvadas", Vytautas Gedrimas daro tokią išvadą: kaltas "piktas nenoras matyti realų JAV ekonominį ir socialinį gyvenimą."

Atsakyta—tarsi ne iš "vaduotojų" lūpų tai išgirdome. Bet kodėl gi tas dipukų "nenoras matyti" yra toks piktas? Todėl, kad jie puikiai supranta, kad kapitalizmas be išnaudojimo yra neįmanomas. Kad išnaudojimas visada gimdo pasipriešinimą. Ir kas žino, kad tas pasipriešinimas, kada nors nesugriaus sotaus ir patogaus amerikiečių miesčionio gyvenimo? Ar neprireiks tą keptą dešrą dalintis su negru? O kad to niekada neįvyktų, "vaduotojai" taps kuo tik norit—rasistais, fašistais—pavadinimas neturi reikšmės . . .

Kazys Bagdonavičius

Parke—Krėvės kūrinių personažai

Vienas gražiausių Lietuvos kaime naujų parkų sužaliavo Obelijoje, netoli Alytaus. Obelijos kolūkio valdybos, visuomeninių organizacijų pastangomis kelių dešimčių hektarų plote žemdirbystei netinkamuose laukuose kolūkiečiai talkų metu pasodino medžius, dekoratyvinius krūmus, išvedžiojo takelius, įrengė poilsio aikšteles. Vaizdinga kalvų ir upelių išraižyta vietovė su natūraliais vandens telkiniais. Gražiose atšlaitėse surinkti reti lauko akmenys, pasodinti gėlynai. Pamėgo žemdirbiai ir svečiai šį nuostabų gamtos kampelį, kuriame sukauptos visos Dzūkijos augmenijos grožybės. Ir su meile valstiečiai savo parką pavadino "Dainavos legenda".

Ruošiantis paminėti Vinco Krėvės Mickevičiaus šimtąsias gimimo metines. Obelijos parkas praturtėjo šio lietuvių literatūros klasiko kūrinių personažais. Tarsi iš Krėvės knygų puslapių nužengę tarp pušynėliais apaugusių kalvų parymo visiems žinomi rašytojo kūrinių herojai Perkūnas, Vaiva ir Straublys, Kukis ir Gugis, Bobulė ir Antanukas, Šarūnas ir Skirgaila. Šiais medžio skulptūras sukūrė žinomas liaudies meistras Ipolitas Užkurnys.

Pabaigę vasaros darbymetį, kolūkio žemdirbiai pasikvietė svečių rašytojų, dailininkų, kultūros ir meno darbuotojų į literatūros šventę savajame parke. Svečių tarpe buvo ir tuo metu Lietuvoje viešėjęs Amerikos lietuvis dailininkas Vytautas Kazimieras Jonynas. Svečiai susipažino su žemdirbių parku ir jo skulptūromis, domėjosi pavyzdingai tvarkoma šiuolaikine kaimo gyvenviete.

Literatūros vakare liaudies rašytojas Juozas Baltušis, kritikas Albertas Zalatorius, prozininkas Vytautas Petkevičius papasakojo apie dzūkų žemėje išaugusio V. Krėvės kūrybinį palikimą, jo kūrinių ryšius su liaudies gyvenimu, kalbėjo apie rašytojo knygų populiarumą Tarybų Lietuvoje.

J. Žukauskas

Nuotraukoje: **Jubiliejaus proga Obelijos parke pastatyta V. Krėvės skulptūra.**

Nuotraukoje: **V. Krėvės personažai Kukis ir Gugis.**
A. Sabaliausko nuotrauka

Vaisingas kelias

Pasakoja Lietuvos TSR žemės ūkio ministro pavaduotojas A. Sankauskas

Vieningoje daugianacionalinėje broliškų respublikų šeimoje Tarybų Lietuvos žemės ūkis pakilo į kokybiškai naują pakopą, pasiekė gražių net laimėjimų. Įgyvendinant kompleksinę žemės ūkio vystymo programą, ūkiai vis geriau aprūpinami technika, energetiniais ištekliais, statoma daug gamybinių ir kultūrinių buitinių pastatų, žmonės keliasi į gražias šiuolaikines kaimo gyvenvietes. Nuolat gerėja žemdirbių darbo ir buities sąlygos, didėja apmokėjimas už darbą, gerinamas jų socialinis aprūpinimas.

Tarybų Lietuvos bendroji žemės ūkio produkcija pernai dvigubai viršijo 1940 metų lygį. Vidutiniškai vienam gyventojui buvo pagaminta po 119 kg mėsos (skerdienos svoriu), po 723 kg pieno ir 283 kiaušinius.

Labai išaugo žemės ūkio energetinis aprūpinimas. Kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose šimtui hektarų pasėlių tenka 579, o vidutiniškai vienam darbuotojui—37 arklio jėgos energetinių pajėgumų. Lyginant su 1940 metais Tarybų Lietuvos žemės ūkio energetiniai ištekliai padidėjo apie 30 kartų. Praėjusiais metais jau buvo kompleksiškai mechanizuota pusė visų galvijų fermų, 70 procentų kiaulių ir 84 procentai paukščių fermų.

Tokie pasiekimai žemės ūkyje buvo galimi todėl, kad Tarybų Lietuva, tapusi sąjunginio liaudies ūkio komplekso sudėtine dalimi, rėmėsi visos šalies ekonomine galia, savitarpio pagalba. Dabar respublikos žemės ūkyje dirba beveik 46 tūkstančiai traktorių, per 10 tūkstančių javų kombainų, 29 tūkstančiai sunkvežimių, apie 16 tūkstančių traktorinių sėjamųjų, 19 tūkstančių traktorinių plūgų, 22 tūkstančiai traktorinių kultivatorių, 5,7 tūkstančio bulvių ir runkelių kombainų bei daug kitos žemės ūkio technikos. Visa tai pagaminta broliškų tarybinių tautų rankomis.

Iš Rusijos Federacijos mes gauname traktorius, automobilius, žaliavų mineralinėms trąšoms gaminti, įrenginių gyvulininkystės fermoms mechanizuoti. Ukraina taip pat atsiunčia traktorių, įvairių žemės ūkio mašinų. Iš kaimyninės Baltarusijos, su kurios žemdirbiais jau nemažai metų vyksta socialistinis lenktyniavimas, mūsų kaimas gauna ratinių traktorių, kalio trąšų. Moldavija tiekia cukrinių runkelių nuėmimo kombainus, Estija—ekskavatorius, transporterius šakniavaisių saugykloms, Latvija—melžimo aparatus, organinių trąšų kratytuvus ir t. t. Broliškos respublikos Lietuvai siunčia kurą, tepalus, mineralinių trąšų ir kitų materialinių vertybių, be kurių nebūtų galima išsiversti nė vienos dienos.

Savo ruožtu Tarybų Lietuvos gyvulių augintojai padeda kitoms respublikoms gerinti bandą veisliniais gyvuliais, patiekia į sąjunginį fondą dalį gyvulininkystės produkcijos. Gana plačiai šalies žemės ūkyje naudojamos Tar. Lietuvoje pagamintos pašarų perdirbimo mašinos—žolės miltų agregatai ir granuliatoriai, taip pat kuro siurbliai, purkštuvai, pulverizatoriai traktorių ir kombainų varikliams, atsarginės dalys traktoriams ir žemės ūkio mašinoms. Keičiamasi mokslinių tyrimų rezultatais.

Glaudžiai bendradarbiaujant sąjunginėms respublikoms, remdamiesi milžinišku šalies ekonominiu potencialu ir vietinėmis galimybėmis respublikos žemdirbiai pasiekia vis geresnių rodiklių visose ūkinio-ekonominio ir kultūrinio-buitinio gyvenimo srityse.

New Delhi. — Nepakankamas oro kritulių kiekis palietė visą Indiją, bet kai kuriose valstijose, kaip pavyzdžiui, Vakarų Bengalijoje, sausra pasiekė neregėto žiaurumo. Norėdama padėti apie 100 milijonų sausros paliestų gyventojų, Indijos vyriausybė pradėjo organizuoti jiems vandens ir maisto pristatymą.

AMERIKOS KONTRASTAI

[Iš Jono Lukoševičiaus Kolumbo rate ir už jo]

Esame labai daug prisiklausę apie Jungtines Amerikos Valstijas. Juk pastaruoju metu nuo JAV ir Tarybų Sąjungos tarpusavio santykių didžia dalimi priklauso tarptautinis klimatas. Pastaruoju metu JAV didina tarptautinį įtempimą, veltui tikisi ginklavimosi varžybomis įveikti TSRS.

Lietuvos amerikanistika jau nuo XX amžiaus pradžios vis pasipildo naujais leidiniais. Dar prisimename rašytojų J. Baltušio, V. Reimerio knygas apie tolimąją Ameriką. Neseniai pasirodė žurnalisto J. Lukoševičiaus knyga apie šią valstybę".

J. Lukoševičius 1975-1979 metais buvo "Moscow News" ir "Tiesos" korespondentas Amerikoje, įdėmiai sekė tenykštį gyvenimą. Autorius nuvainikuoja JAV kaip blizgantį ir prabangų kraštą.

Penkiuose knygos skyriuose dėstomi mažai kam girdėti įvykiai, atsitikimai, susitikimai. Reportažuose atsispindi JAV politika ir visuomeninio gyvenimo problemos, demaskuojamas amerikinis gyvenimo būdas daug žinių apie kultūrines ir gamtines krašto įdomybes.

Žinome, kad JAV doleris—visagalis dievas. Žymus vaidmuo jam tenka ir amerikietiškame vaidinime—prezidento rinkimuose (1972 m. jie kainavo 138 milijonus dolerių).

Knygoje nemažai vietos skiriama įvairiasluoksnei diskriminacijai. Autorius pastebi, kad JAV tiksliai nurodyta kiekvienam piliečiui vieta pagal turtą, rasę, odos spalvą. Šiuo metu nedarbas tarp tamsiaodžių amerikiečių didžiausias per visą šalies istoriją—40 procentų.

Santykiai tarp juodųjų ir baltųjų amerikiečių yra blogiausi per pastaruosius dvidešimt metų. Šiandien JAV didžiulė diskriminacija ryški visose gyvenimo srityse. Nyksta neegzistavusi lygybių iliuzija.

Daugumas tų, kurie nuteisiami, yra neturtingi juodaodžiai, pertorikiečiai, meksikiečiai. Istorija nežino, kad miriop būtų nuteisti turtuoliai.

Ketvirtadalis Amerikos indėnų, kaip tvirtinama knygoje,—sterilizuotos. Per 4-5 metus darbininko išnaudojimas JAV padidėjo beveik dvigubai.

Vienas žymus Pietų Karolinos valstijos visuomenininkas, komunistas Will Tayloras sakė:

— Los Angeles yra daugybė miestų miesto viduje. Yra Beverly Hills, kur gyvena tik baltieji ir labai turtingi. Yra Watts, kur gyveno (ir tebegyvena) tik juodieji ir labai neturtingi. Yra dar daugybė "miestų", suformuotų ne tik pagal turtą, bet ir pagal odos spalvą.

Menkiausiai apmokamų žmonių kategorijai priklauso juodaodžiai, amerikiečiai, kalbantys ispaniškai. Jie nuo pat mažens pasmerkti tapti "žemiausia klase".

Amerikos valdantieji sluoksniai primygtinai teigia, kad šalyje nėra politinių kalinių. Tai grynas melas. J. Lukoševičiaus reportaže iš garsaus San Quentin kalėjimo matyti, kaip persekiojami kovotojai už žmogaus teises, prieš valdžios smurtą. Ryškus pasakojimas apie politinį kalinį John Hill, kuris atliko bausmę ypatingo režimo Atikos kalėjime, 1971 metais jame įvykusias riaušes.

Kiekviena valstija, miestas būtinai turi turėti kažką "didžiausio", "įdomiausio", "įžymiausio" pasaulyje. "Aplankykite vienintelę pasaulyje kukurūzų pilį", "Didžiausias pasaulyje senų automašinų muziejus" ir panašiai. Nors daugelis panašių dalykų skirta tik reklamai ir mažai atitinka realybę.

Sociologai ištyrė, kad amerikiečiai dažniausiai norėtų pamatyti New Yorką, San Franciscą, New Orleans—mažiausiai amerikietiškas, čia iš karto pažinsi prancūziškuose kvartaluose nepritampančius amerikiečių turistus.

San Francisco gyventojai vieni turtingiausių pasaulyje. Kartu—tai miestas, kuriame gyvena vargingiausi pasaulyje žmonės.

Į šiltąją Floridą kasmet pasipila 28 milijonai turistų Pramogos lydi kiekvieną gausiau turistų lankomą vietą. Čia mėgstama viskas, kas įkaitina širdis, įaudrina protus. Amerikoje branginama viskas, kas pritraukia turistą, duoda pelną.

JAV saugomas ir Ernesto Hemingvėjaus vardas. Key West mieste E. Hemingvėjus yra nemažai parašęs savo kūrinių. Mes daugiau žinome jo kubietiškąjį laikotarpį, bet nemažai jis pasidarbavo ir Amerikoje.

Knyga užbaigiama skyreliu "Įvairių lietuvių likimai . . .". Jame rašoma, kad autorius visai negali įsivaizduoti Amerikos be lietuvių.

Kiekvienas atvykęs iš Tarybų Lietuvos žmogus pareiškia ketinimą apsilankyti "Laisvėje". Šio laikraščio redaktorius Antanas Bimba—žinomas mokslininkas, publicistas. Apie jį J. Lukoševičius taikliai ir teisingai pažymi: "Man jis—kietas žmogus, kietas tiek pagrindiniame jo gyvenimo reikale—kovoje už darbo žmogaus reikalus, tiek buitinėse smulkmenose". A. Bimbai būdinga "viską daryti gerai ir iki galo".

Šiame skyriuje geru žodžiu paminėti ir Ieva Mizarienė. Nelė ir Povilas Ventos, Ksavera Karosienė ir daugelis, daugelis kitų, kurie dėl svečių iš Tarybų Lietuvos moka užmiršti netgi savo asmenines bėdas.

J. Lukoševičius rašo: "Pastaraisiais metais į "Laisvę" vis dažniau užsuka ir vadinamosios neutraliosios emigracijos, jaunesnės kartos žmonių. Tai jau naujų laikų permainos: vis daugiau Amerikos lietuvių supranta, kad be Lietuvos nėra lietuvybės, ir kad pažangiečiai—puikūs ryšininkai su Nemuno kraštu".

Alfredas Kazlauskas
Istorijos mokslų kandidatas
"Laikas ir Įvykiai"

Washington. — Prez. Reagan viena ranka Lenkiją spaudžia, kita ją glosto. Taip jo elgesį vadina kai kurie antikomunistai. Mat prezidentas tik ką buvo paskelbęs, kad jis atimąs Lenkijai privilegijuotosios valstybės statusą prekyboje, o dabar sako, kad jis pavedė JAV iždui mokėti palūkanas JAV bankams už Lenkijos skolas, kad ji nenukentėtų dėl savo finansinių įsipareigojimų nevykdymo.

Ankara. — Turkijos karinė chunta viešai paskelbė naujos konstitucijos projektą ir uždraudė bet kokią jo kritiką. Taip pat paskelbė, jog nebus toleruojamas kritikavimas ir valstybės galvos gen. Kenan Evran kalbų. Opozicija ypatingai kritiškai yra pasisakiusi prieš lapkričio 7 d. įvyksiantį referendumą, kuris užtikrintai patvirtinsiąs šalies prezidentu gen. Evran 7 metams.

JAV paminamos žmogaus teisės

Trys tūkstančiai dolerių už žmogų. Tokia kaina Amerikos verteivos "parduoda" juodojoje rinkoje meksikiečius, puertorikiečius, indoneziečius, nelegaliai įvežamus į JAV. Tokių "XX amžiaus vergų", neturinčių jokių dokumentų ir teisės gyventi Jungtinėse Amerikos Valstijose, yra šioje šalyje nuo dviejų iki trijų milijonų". "Jie neturi jokių teisių",—buvo priversta pripažinti Amerikos televizijos kompanija CBS.

Tai—tik vienas iš pavyzdžių, kaip nežmoniškai elgiamasi su žmonėmis Jungtinėse Amerikos Valstijose. Kad paminamos žmogaus teisės ir tyčiojamasi iš asmenybės, rodo nesuskaitomi faktai. Štai kad ir tokie.

Aštuoniolika metų—nuo 1945 iki 1963 metų—Pentadonas vykdė siaubingus bandymus su amerikiečiais, kad ištirtų naikinantį branduolinio ginklo poveikį žmogui. Kaip pripažino oficialūs asmenys, šių nežmoniškų eksperimentų objektais tapo maždaug pusė milijono Amerikos kariškių.

Vien tik New Yorke yra 36 tūkstančiai benamių. Iš viso Jungtinėse Amerikos Valstijose—šioje turtingiausioje kapitalistinio pasaulio šalyje—gatvėse, parkuose, laiptinėse ir ant namų stogų, net miestų kanalizacijos sistemose "gyvena" daugiau kaip 4,4 milijono beturčių.

Šie pranešimai, paskelbti Amerikos spaudoje, įtikinamai parodo, kokia veidmainiška šalis, kuri drįsta kitas tautas ir valstybes mokyti "demokratijos ir žmogaus teisių gynimo".

Vienas iš mėgiamiausių buržuazinės, ypač Amerikos propagandos užsiėmimų—postringauti apie "rūpinimasi" žmogaus teisėmis buržuazinėje visuomenėje ir jų "pažeidinėjimą" socialistinėje visuomenėje. To imasi ir kai kurie kapitalistinio pasaulio valstybiniai veikėjai. Jie siekia dviejų tikslų. Pirma—apšmeižti socializmą, užkirsti kelią jo įtakos žmonių protams visame pasaulyje didėjimui. Antra—nuslėpti faktus, rodančius, kad kapitalistinėse šalyse akivaizdžiai pažeidinėjamos žmogaus teisės.

Amerikiečių teisės ir laisvės itin ciniškai pažeidinėjamos atėjus į valdžią Reagano administracijai. Visa jos vidaus ir užsienio politika pajungta didžiojo biznio ir karinio-pramoninio komplekso interesams, akivaizdžiai prieštarauja pagrindinėms žmogaus teisėms. Pirmiausia—jo teisę gyventi, kuriai kelia grėsmę avantiūristinis militaristinis Washingtono kursas, stumiantis žmoniją į branduolinę katastrofą.

Amerikos imperializmas yra kaltininkas ir tų nusikaltimų žmogaus asmenybei, kurie, jam remiant ir globojant, daromi Libane izraeliečių rankomis, Čilėje, Gvatemaloje, Salvadore, Haityje, Paragvajuje, Pietų Korėjoje—šių šalių antiliaudinių kruvinų režimų rankomis.

Ir dar vienas faktas. Tikrąjį Amerikos valdžios požiūrį į žmogaus teises ryškiai atskleidžia tai, kad iš 40 tarptautinių susitarimų ir konvencijų, skirtų šiai problemai, JAV kongresas patvirtino tik dešimt.

A. Stiklakis

New Delhi. — Indijos vyriausybė pranešė, kad pasirašyta sutartis su Tarybų Sąjunga dėl kooperavimo kompiuterių technologijos ir elektronikų srityje. Prieš tai abiejų šalių atstovai čia posėdžiavo penkias dienas.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame užuojautą jo žmonai, velionio giminėms ir draugams.

J. ir J. JORDAN
Palm Beach Gardens, Fla.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškiame giliausią užuojautą jo žmonai Ilsei, jo artimiesiems, visam "Laisvės" kolektyvui ir jo draugams. Liūdime ir mes netekę ilgamečio redaktoriaus ir garbingo žmogaus.

JULIJA ir MIKAS MARAZAS
Chicago, Illinois

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškiame gilią užuojautą Žmonai Ilsei, "Laisvės" kolektyvui ir visiem bičiuliam šioje šalyje ir Lietuvoje.

Gailime netekę ilgų metų Literatūros Draugijos veikėjo, tarptautinio istoriko ir darbuotojo.

LLD 198 KP. VALDYBA ir NARIAI
Oakland, California

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

JOANA GRIGIENĖ ir šeima
Redwood Shores, Cal.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškiame gilią užuojautą žmonai Ilsei, "Laisvės" kolektyvui, bičiuliam Amerikoje ir Lietuvoje. Liūdime netekę šio internacionalisto kovotojo už demokratiją ir taiką pasaulyje.

Marytė Ginaitienė	Marytė Baltulionytė-Strauss
Jurgis Bernotas	Martha Kamarauskienė
Ona Bernotienė	Dorothy Mačiulienė
Ks. Karosienė	Margaret Mozūraitienė
Ona Deivienė	Kostancija Mugianienė
Telda King	Alekas Taraška
Raymond Mačiulis	Violet Taraškienė
Pranas Mačiulis	

Oakland, Cal.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei, laikraščio "Laisvės" kolektyvui, jo artimiesiems čia Amerikoje ir Lietuvoje, asmeniniams bičiuliams ir draugams.

Drauge su jais liūdime ir mes. Jo atminimas mūsų širdyse niekad neužges.

PLACIDA ir NAPOLEONAS DUDONIAI
Aston, Pennsylvania

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Netekome gero draugo, pažangaus humanisto ir vado. Mes jo pasigesime!

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems jo artimiems Amerikoj ir Tarybų Lietuvoje.

Prof. B. F. ir Milda Kubilius	Elizabeth Barškietis
Natalija ir Stasys Gavcus	Peter Sankus
Peter Stasiukaitis	Joseph ir Josie Ziūra

Hot Springs, Ark.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą Jo žmonai Ilsei, "Laisvės" kolektyvui, Jo artimiems draugams Amerikoje ir Lietuvoje, taipgi giminėms.

Drauge su jais liūdime ir mes. Ilgai negalėsime jo užmiršti.

G. V. Kvietkai	E. Repshis
B. Kiaršis	N. Grigaliūnas
A. S. Janus	M. Bagdon
J. Družas	B. Preibis
Olga Graham	J. S. Rakutis
R. Zaluba	J. Stonis
M. Trainavich	A. Zaruba
V. Matulytė	J. F. Kodžiai

(Boston ir apylinkė)

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu giliausią užuojautą jo žmonai Ilsei ir giminėms bei draugams Amerikoje ir Lietuvoje.

ELIZABIETA FREIMONTIENĖ
Cambridge, Mass.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu nuoširdžią užuojautą jo žmonai Ilsei, visiems giminėms ir draugams.

BRONĖ KIARŠIS
Cambridge, Mass.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems jo draugams, giminėms Lietuvoje ir Amerikoje.

MONICA DAWNIS
Cambridge, Mass.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškiu širdingą užuojautą jo žmonai Ilsei.

Gaila, netekus "žymaus vado", "Laisvės" laikraščio redaktoriaus.

JULIJA ANDRULIENĖ
St. Petersburg, Fla.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei, "Laisvės" kolektyvui, bendradarbiams. Jo teisingas gyvenimo eigos supratimas buvo visą didžiai vertinamas. Visi mes jo pasigesime.

F. Deltuvienė	V. Balčiūnienė
W. Balčiūnas	J. Stanienė, Lantana, Fla.

O. Kučiauskaitė

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

"Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus draugo kurį pažinojome nuo mūsų jaunų dienų.

RUTH ir SERVIT GUGAS
Detroit, Michigan

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškiame nuoširdžią užuojautą jo žmonai Ilsei, visiems giminėms ir draugams.

ANNA ir J. BALČIŪNAS
Hialeah, Florida

DETROIT, MICHIGAN

Dirbant vajuje

Dirbant vajuje malonu pasimatyt su skaitytojais ir su jais pasikalbėt. O dar maloniau, kad čia gimę nepamiršta savo mirusių tėvų. Šiais metais mirė J. J. Butkus ir Helen Lyben. Velionio Butkaus dukrelė, Marilyn Butkus, atnaujino prenumeratą. Sakė kad jos tėvelis "Laisvę" mylėjo ir ji dabar taipgi tebemyli, ir ją visuomet skaitys tėvelio J. J. Butkaus atminčiai.

Velionė Helen Lyben taipgi per daug metų skaitė "Laisvę" ir dabar jos sūnus, Ray Lyben, jos atminčiai atsinaujino.

Ne visi čia gimę taip daro, bet Detroitas laimingas turėdamas daug pažangių gerų čia gimusiųjų, kurie skaito laikraščius "Laisvę" ir "Vilnį" ir dalyvauja pažangiose organizacijose.

Sužinojau

Kaip minėjau, dirbdama vajuje daug galiu patirt skaitytojų mintis. Sužinojau jog visiems gerai žinoma Zuzana Dantienė minės savo 94-erių metų gimtadienį gruodžio 10 d. Ji toli gyvena ir į parengimus negali atvažiuot, bet ji nuolat skaito "Laisvę" ir dar ją nuolat prenumeruoja į Tar. Lietuvą savo giminaitei. Pasveikinkime ją su jos gimtadieniu, pasiųsdami jai kortelę arba laiškelį. Jos adresas: Zuzana Danta, 2345 Vernon, Trenton, Michigan 48183.

Bemoksliai

Sunku tikėt kad Jungtinėse Valstijose yra tiek daug bemokslių, nemokančių nei skaityt nei rašyt! Mūsų šalies viceprezidento žmona Barbara Bush, su maršrutu važinėja, bandydama kaip nors išmokslinti Amerikoje bemokslius. Ji sako jog apie šešios-dešimt milijonų amerikiečių nemoka skaityt nei rašyti; negali išpildyt aplikacijų mašinoms vairuoti; negali suprast-perskaityt medicinos nurodymų vaistams arba šiaip atlikt pilietiškas pareigas.

Ji apgailestauja, kad reikia $6.6 bilijonų išlaikyt 700,000 bemokslių kalėjimuose arba kad 47 nuošimčiai bemokslių sulaukusių septyniolikos metų. Savo prakalbose ji sako kad tarp 157 valstybių, kurios priklauso prie Jungtinių Tautų (United Nations), mūsų šalis nukrito—nuo 18 iki 49 vietos tarpe tų visų daugiausia mokytų šalių. Bet Barbara Bush nieko nesako jog šioje šalyje yra 6.3 milijonai šeimos prižiūrėtojų kurios yra baltos moterys, tarpe kurių 37 nuošimčiai niekad nebaigė vidurinės mokyklos ir 2.6 milijonai šeimos prižiūrėtojų, juodų moterų, kurių tarpe 46 nuošimčiai nepabaigusios vidurinių mokyklų.

Barbara Bush nežino kodėl taip yra, bet faktas, kad tos moterys neturi laiko eit į mokyklas; turi išlaikyt šeimas dirbdamos ir kovodamos dėl būvio. Ji su savo vyru ir su prezidentu Reagan turėtų daugiau kalbėtis kad vietoj mažint pinigus mokslui, atkreipti daugiau dėmesio į šalies mokslą ir moksleivius, o mažiau skirtų pinigų apsiginklavimui rengtis pasaulį sunaikint.

Ar žinote?

Ar žinote, koks "biednas" yra mūsų šalies prezidentas Reagan? Amerikos federalinė valdžia jam moka $250,000 per metus algos ir išlaidoms, o Kalifornijos valstija (kur jis buvo gubernatorium) jam moka pensijos apie $22,500 per metus. Sakoma, jog yra 56 kongresmonai Washingtone, gauna apie po $60,000 algos į metus ir tam tikras pensijas iš savo buvusių valdžios darbų.

Arkivyskupas

Šį mėnesį Detroito federaliniam teisme prisikimšo daug žmonių—pamatyt ir klausyt deportacijos bylų ypač arkivyskupo Valerian D. Trifa. Jis kaltinamas už slėpimą, kad jis buvo antrame pasauliniame kare Rumunų fašistų organizacijos narys, ir tą nuslėpdamas gavo Amerikos pilietybę. Į teismo kambarį buvo privežta daug dėžių su visokiais liūdijimais apie jo praeitą dalyvavimą tarpe fašistų Rumunijoj.

Valdžios advokatė Kathleen Coleman, teismui sakė jog arkivyskupas Trifa į Jungtines Valstijas įvažiavo (ir dabar gyvena Grass Lake, Michigan) ir 1957 metais nelegališkai priėmė Amerikos pilietybę, nes jis neprisipažino buvęs Rumunijos nacių organizacijoje vardu Geležinė Sargyba nariu. Valdžios advokatė sakė jog Trifa į Suvienytas Valstijas įvažiavo pagal Displaced Persons Act kaip perkeltasis asmuo (dipukas), o šis aktas buvo priimtas pagelbėti nukentėjusioms nuo nacių vokiečių aukoms. Ji toliau tęsė jog arkivyskupas Trifa buvo karštas nacių darbų-motyvų remėjas ir jis taip puikiai dirbo Geležinėj Sargyboj jog buvo pakeltas į aukštą vietą kaip vienas komandierių.

Advokatė Coleman sakė jog Trifa gavo šios šalies vyrą, sakydama, kad jis buvo populiariškų ir religiškų laikraščių žurnalistas, kuomet tikrenybėje jis buvo Geležinės Sargybos studentų judėjimo prezidentas ir jų laikraščio vardu "Libertatea" redaktorius. Tame laikraštyje, sakoma kad Trifa spausdino raštus, akstindamas žydų persekiojimą: lyginant juos su utelėmis ir apkaltindamas juos už krikščionių moterų išprievartavimą. Nors arkivyskupas Trifa pareiškė, jog jis buvo priverstas būt paprastu darbininku vokiečių koncentracijos stovykloje, bet Advokatė Coleman sakė, jog jis tikrenybėje ten buvo turistas; eidavo į sveikatos vonias, į teatrus; būk tai jis turėjo atskirai gyvenimo kambarius, gaudavo mėnesinę stipendiją ir tarną.

Teismas tęsėsi tris dienas kol tarpe valdžios ir arkivyskupo advokatų ir teismo susitaikymo. Susitarimas toks: arkivyskupas Trifa iš šios šalies išvyks per 60 dienų, kai suras kitą šalį kuri jį priimtų. Kokia šalis sutiks jį priimt, tai klausimas.

Stefanija

Praga. — Pasaulinė profsąjungų federacija išleido atsišaukimą, kviesdama branduolinių ginklų turinčias valstybes priimti nutarimą pirmiau nenaudoti branduolinių ginklų. Tarybų Sąjunga jau anksčiau paskelbusi savo nusistatymą to nedaryti ir yra pasmerkusi tokį žygį kaip nusikaltimą prieš žmoniją.

PortStanley, Falkland-Malvinų salos. — Trijų dienų vizitui čia buvo atvykęs Britanijos gynybos ministras John Nott, pirmasis britų ministrų kabineto narys, atsilankęs čia nuo to laiko, kai prieš 149 m. britai tas salas užėmė. Jis dalyvavo ir perkėlime palaikų keturiolikos britų narių, kurie žuvo ten, tas salas atsiimant.

United Nations. — Arabų Lygos nariai nutarė pašalinti Izraelį iš Jungtinių Tautų už jų nutarimų nevykdymą. JAV betgi davė suprasti, kad ji išstos iš JT, jei būtų imtasi žygių šitokį arabų nutarimą įgyvendinti.

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Quebec

Mirtis, Mirtis

Spalio 1 d. mirė **Antanas Rugienis**, sulaukęs 61 metų. Liūdesyje paliko keturis brolius ir dvi sesutes.

* * *

Spalio 5 d. Royal Victoria ligoninėje, po ilgos ir labai sunkios ligos mirė **Petras Keršulis**, 82 metų amžiaus. Paliko didžiausiame liūdesyje sergančią žmoną—**Onutę Katelytę**, sūnų, marčią ir du anūkus; taipgi sesutę T. Lietuvoje. Buvo tykaus ir ramaus būdo. Labai apgailėtina, kad tokia sunki buvo jo gyvenimo pabaiga. Į šią šalį atvyko iš Kupiškio, Virbaskių kaimo.

Į šermenis atsilankė nemažai jo pažįstamų. Į kapus palydėjo gražus būrys tautiečių, kurie po palydų buvo pakviesti pietums.

* * *

Spalio 6 d. mirė **Agota Rutelelionienė-Žigaitytė**, sulaukusi 70 m. amžiaus. Paliko dūkrą su šeima, dvi sesutes—A. Lesevičienę, F. Kilikevičienę ir brolį. Laidotuvės buvo privačios, kuriomis rūpinosi duktė su žentu, atvykę iš Saskechevan. Taipgi į laidotuves buvo atvykusi seserėčia Veronikutė Kilikevičiūtė.

Spalio 14 d., po labai sunkios ligos mirė vilasalietis adv. **Juozas Mileris**, sulaukęs 52 metų amžiaus. Dideliame sielvarte paliko savo motiną, (tėvas mirė prieš keletą metų) kuri labai nesveikuoja.

Visų mirusių šeimoms ir artimiesiems gili užuojauta, o mirusiems amžina ramybė.

Ligoniai

Rašant šiuos žodžius F. Nakienė Rosemont-Moisenev ligoninėje pergyvena akies operaciją, o vėliau darys operaciją ir antrai akiai.

* * *

Susirgęs Stasys Virbalas. Jis Žydų ligoninėje.

* * *

V. Šlekys seniau pergyveno gerklės operaciją, o šiuo laiku jo sveikata vėl pablogėjusi žymiai.

* * *

Senosios kartos tautiečius Juozą ir Ievą Paznokus ištiko skaudi nelaimė: sūnus grįžęs iš darbo rado abu tėvus gulinčius ant žemės, vos gyvus. Abu išvežti į skirtingas ligonines. Rašant šiuos žodžius, vyras dar neatgavo sąmones, o žmona kiek stipresnė.

Visiems ligų ištiktiems linkiu greit pasveikti.

Išvyko—atvyko

V. Braknys, Jono Braknio sūnus, savo darbovietės siunčiamas, turėjo persikelti gyventi į Torontą. Taigi Montrealiečių lietuvių skaičius vienu tautiečiu sumažėjo.

* * *

Pas Liūdą ir Petrę Kisielius lankėsi Liudo sesutė iš Jungtinių Amerikos Valstijų.

P.

MANO ŽODIS Į LLD NARIUS IR "LAISVĖS" SKAITYTOJUS

"Laisvės" vajus jau eina į antro mėnesio pabaigą, bet mes dar nepradėjome darbo kaip reikia! Tiesa, daugumos mūsų prenumeratos baigsis gale metų, bet mes negalime laukti šalčių ir sniego. Atnaujinkime savo prenumeratas dabar per vajų.

Lapkričio 6 d. LLD kuopa šaukia visuotiną susirinkimą 1 v. p. p. Rusų klube, 3447 St. Laurent Blvd., kuriame manome turėti viešnią Ievą Mizarienę iš "Laisvės" redakcijos. Visus LLD narius ir "Laisvės" skaitytojus prašome dalyvauti.

Lapkričio 14 d. ruošiame parengimą su pietums 1 v. p. p. Visus narius ir skaitytojus prašome dalyvauti.

Pasistenkime atnaujindami "Laisvės" prenumeratą ją finansiškai paremti. Laikraštis daugiausia pasilaiko iš aukų. Taipgi bandykime gauti bent po vieną naują skaitytoją. Išrašykime "Laisvę" giminėms bei draugams Tarybų Lietuvoje.

Juozas Urbanavičius

Toronto, Ontario

LAPKR. 14 FILMAI

Toronto Lietuvių Moterų klubas ruošia smagų popietį lapkričio 14 d. Bus parodyti įdomūs filmai, pas mus dar niekad nematyti. Užtruks apie dvi valandas. Klubietės, kaip ir visuomet, ruošiasi svečius pavaišinti užkandžiais su kavute.

Parengimas prasidės 1 v. p. p., Sūnų ir Dukterų klubo svetainėj, 160 Claremont St. Toronto Lietuvių Moterų klubas kviečia visus tautiečius atsilankyti ir kultūringai praleisti popietę. Įžanga laisva.

Komitetas
A. Ylienė

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią ir nuoširdžią užuojautą žmonai Ilsei, taip pat Kanados ir Amerikos "Laisvės" skaitytojams. Netekome didelio karžygio kovojus už žmonių laimę ir darbininkus, už geresnę ateitį; taip pat buvęs tikras T. Lietuvos sūnus.

J. J. Vilkeliai	J. Stukas
M. A. Paragiai	K. Milevičius
A. E. Morkevičiai	J. Narusevičius
P. L. Kisieliai	J. Braknis
K. A. Juškai	S. Petronienė
J. S. Čičinskai	E. Juraitienė
J. A. Kaušylai	B. Kvietinskas
J. V. Knystautai	O. Veršinskienė
Dr. J. Dumčiai	M. Jonušienė
F. S. Spaičiai	V. Zavičienė
j. Urbonavičius	S. Virbalas
M. Šalčiūnienė	E. Petrauskienė
F. Nakienė	M. Karalevičienė
A. Šiuplevičienė	

(Montreal, Que., Canada)

VERDUN, QUE., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mikolas Gudas

Mirė 1980 m. lapkričio 6 d.

Jau praslinko dveji liūdni metai kai negaliestinga mirtis atskyrė iš gyvųjų tarpo mūsų mylimą vyrą ir brangų tėvą.

Prisiminame jį su didelę meils širdyse.

Ilsėkis ramybėje, brangus Mikolai, ant Mount Royal kalnelio. Mes Tavęs niekados nepamiršime kol gyvos busime.

Žmona—MARY GUDAS
Dukra—IRENE GUDAS
ir Giminės

MONTREAL, QUE., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Juozas Lesevičius

Prabėgo liūdni ketveri metai, kai mirtis išplėšė iš mūsų tarpo vyrą ir tėvą kuris mirė 1978 m. lapkričio 5 d.

Visuomet pasiliksi mūsų mintyse ir širdyse.

Žmona—ANNIE LESEVIČIENĖ
Dukra, žentas ir anukele L. G. VICKERS

VERDUN, QUE., CANADA

Mirus

Elzbietai Urbanavičienei

Reiškiu gilią užuojautą vyrui Juozui ir dukrai Lilijai. Jūsų skausmą ir liūdesį atjaučiu ir pati pergyvenu mielos Elziutės mirtį.

PETRĖ BENDZAITIS
Toronto, Ont., Canada

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Ilsei "Laisvės" kolektyvui, giminėms ir artimiesiems JAV ir T. Lietuvoje.

Su jais kartu liūdime ir mes, netekę tauraus lietuvių tautos sūnaus, nepavaduojamo vado, švietėjo ir didelio kovotojo už darbo žmonių reikalus ir už Taiką! Jo kilnūs darbai pasiliks mūsų mintyse ir širdyse.

L.L.D. MONTREALO KUOPA,
VALDYBA ir NARIAI
Montreal, Canada

ĮŽYMIOJO GAMTININKO SUKAKTIS

Tarybų Lietuvos mokslinė visuomenė paminėjo įžymiojo lietuvių gamtininko Pranciškaus Šivickio šimtąsias gimimo metines. Rugsėjo 30 d. Mokslininkų namuose Vilniuje buvo surengtas iškilmingas vakaras, skirtas šiai sukakčiai. Apie P. Šivickio nuopelnus Lietuvos mokslui, jo ilgametį darbą ruošiant jaunąją mokslininkų kartą papasakojo respublikos Mokslų Akademijos prezidentas profesorius J. Matulis.

P. Šivickio jaunystė ir mokslinės veiklos pradžia susijusi su Jungtinėmis Valstijomis. Po 1905 metų Rusijos revoliucijos vengdamas represijų jis emigravo į JAV. Kaip ir daugelis to meto lietuvių, gabus jaunuolis pradėjo mokytis Valparaiso universitete. Nors ir sunkiai užsidirbdamas lėšų pragyvenimui, jis tęsia studijas dar šešiuose Amerikos universitetuose. Į mokslinį darbą būsimasis gamtininkas įsijungė Chicagos universitete, kuriame 1922 metais apgynė filosofijos daktaro disertaciją. Po to apie šešerius metus jis profesoriavo Filippinų valstybiniame universitete Maniloje.

1928 metais mokslininkas sugrįžo į Lietuvą. Du dešimtmečius profesorius ugdė tautiečius specialistus Kauno ir Vilniaus universitetuose. O savo senatvę jis pašventė vien moksliniam darbui. Jis suorganizavo pirmąsias mokslines ekspedicijas respublikos gyvulių parazitams tirti, dalyvavo ekspedicijose, kurios tyrinėjo Pavolgio ir Pakaspijo žemumos vandens telkinių fauną. Mokslininkas šiandien laikomas eksperimentinės zoologijos, genetikos problemų nagrinėjimo ir populiarinimo Lietuvoje pradininku. Jis parašė apie šimtą mokslo darbų.

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos akademiko, biologijos mokslų daktaro profesoriaus P. Šivickio nuopelnai susilaukė aukšto įvertinimo. Jam buvo suteiktas Lietuvos TSR nusipelniusio mokslo veikėjo garbės vardas. Jo darbą dabar tęsia buvę mokiniai—medicinos daktaras Stasys Biziulevičius, mokslų akademijos Zoologijos ir parazitologijos instituto direktorius Petras Zajančkauskas ir daugelis kitų mokslininkų.

J. Žukauskas

Pasaulis ir aš

Žinau pasaulį aplink čia
Ir toliau, kur tik buvau,
Ir save žemyn į apačią
Be veidrodzio visa žinau.

Galvojau taip sau paprastai,
Kol užplūdo galvą rūkas,
Emiau svarstyti nenoriai
Nors ir priešinosi ūpas.

Saulė, Planetos, Visata
Būs perdaug galvelei mano,
Dilgėlės kur mane supa
Be kompiuterio šnabždiena:

Kvepiantys, spalvuoti žiedai,
Puošiantys daugel sodybų,
Teikia malonumą dažnai
Nevertiems žmogaus
dorybių.

Dilgėlės, gėlės, gėlelės
Kasmet pražysta taip pat,
O kas suteikia šią galią,
Tik mąstyk,—
suprasti kaipmat.

Dilgėlės—kurinys gamtos
Bus brangios kaip ir kitkas,
Teiks net didesnės naudos
Suvokus:
kam kraunu turtą aš.

A. Petrus

Brooklyn, 6.26.1980

SHERWOOD ISLAND

Sept. 12 dawned clear, warm and blissfully sunny. The day before, my children—those with and without children, their children's guests all had descended upon me like over-active locusts for a day at Grampa's (16)—and it was wonderful! But I must admit, tiring—by 11 o'clock Saturday nite, I had tried to put my house in order—make borscht, a pan of bean-bake for Sunday—some hot German potato salad and damn it—I was pooped ! ! I tried to relax and watch a little television, but it was no use—by midnite I was gonzo ! !

As I rushed around on Sunday morning, trying to collect my thoughts, and my preparations for the picnic at Sherwood Island, Conn.—I thought, "How the hell do women do it all the time?" I pushed that thought out of my head—of course I can do as well—if not better—(I am, altho not rabidly so, a male chauvinist). Anyway, all those I had invited to accompany me had chickened out—so I would go it alone!—So be it.

As the day progressed, it became evident that this was to be a Halycon day, one of those one in a million days, before the onslaught of cold and rain and sleet and snow—a day to remember—Oh you slug-a-bed's—you lazy bones—you—"other commitment people"—what you missed ! ! !

By 9:45 I was packed and on my way. It's about a 2 hour drive to Sherwood Island from my house in Monson, Mass. and it really was a day to travel—to see friends and relax. The highways were not yet congested—traffic moved smoothly and fast, the police were not yet evident, and by 11:30 I was eagerly watching for exit 18 off 95 South. I had stopped in New Haven just to recheck my preparations for the day—damn—I had neglected to bring a blanket, my plastic utensils and my bottle of "cheer". These were still sitting on my porch at home, awaiting to be packed—talk about organization ! I was parked and at the appointed "3 trees" by 11:45 A. M.

The Rigelys were there "en force" their gas burners already going full blast, Amelia Yuskovic—The Ventas and Naste Bukniene and a real tall, gentleman Michael Arison with a beautifully formed face, handsome cheek-bones. Shortly after, the Witkuses—Di and Frank and Walter Yuskovic showed up. Then Anne Yakstis and her niece Mary—husband Carmine and their two boys showed up—Ruthy and her son Eddy. John Rigely was hard pressed to find room on his burners to heat everything—all were starved—and we decided to eat. Man—the buffet was varied as could be—kielbasa, sauer kraut and mushrooms and sausage, chicken, ham, cold borscht, bean bake, hot German potato salad, tomatoes, cucumbers, manicotta, cold macaroni salad—name it and we had it. There was wine—"cheer" of various kinds and suddenly there was Aldona DeVetsco and Amelia Young—laden with their baskets.

Oh it was so good to be there among friends—there was laughter, banter between friends, good talk—no animosities, the "scene" was good for bruised egoes—for tiredness, for loneliness. The sound shimmered in the sun—boats like white dragon-flies darted about, their sails gleaming in the hot afternoon—children called to each other.

We had a huge cake, to celebrate John Rigeley's, Sr. birthday, Mr. Arison's birthday and Amelia's and Walter's 30th anniversary. The day couldn't have been more perfect—(except that the rest of you weren't there).

The somnambulistic effects of sun and good food and the wine were taking their effect. The conversations grew less animated, small groups formed, renewals of friendships, catching up on old news—some taking leisurely walks to the pavilion and under the trees—some just to stretch their legs—but always the warm flow of belonging to the group. I loved it.

We sang softly and the Lithuanian words and music rode gently on the warm air—people at near-by tables stopped to listen and then corn from my garden was offered—by this time the sun had begun to prepare for its departure. Shadows were elongating on the grass of Sherwood Island, and there was a half-hearted movement to collect one's possessions. Nobody really wanted to end this idyllic day. But—tempus fugit—and soon there were departures—until only Anne Y. and her niece and family, I and the Rigelys were left. We settled down for a relaxing hour—but by 6 o'clock only the Rigelys remained.

I drove home, reflecting on the day, on the people, hearing Nellie Venta laugh at one of my candid shots of her at the Chicago Convention—"like a fluffed-up chicken"—on the warmth each one projected, on the philosophical discussions Amelia Young and I had concerning our reaction to our trip to Lithuania back in 1970—on the genuine comradeship felt that day. As the sun faded, and dusk took over—I was too filled with the sunshine of the day to notice.

Lights went out early at 14 Ely Road that nite—disorder and dirty utensils were forgotten—"To sleep—perchance to dream—"

Al Dupsha

Quito, Ekvadoras. — Čia ir Guayaquil mieste nuo pereito pirmadienio prasidėjo streikas, protestuojant prieš kainų pakėlimą miltams ir gazolinui. Šalies prezidentas Oswaldo Hurtado tuojau pat įvedė policijos valandą, norėdamas streikuojančiuosius darbininkus suvaldyti.

House for Rent

BRADENTON, FLORIDA

To Rent: 7 rm-1½ baths, garage, sleeps 8 comfortably. 50 min. from St. Pete—Nov. Dec. Jan. $600.00 mo. Call Mass. 1-413-267-3816 or write: A. R. Dupsha
14 Ely Rd.
Monson, Mass. 01057

V. Bovino kultūriniai darbai neužmirštami

Šių metų rugpjūčio 8 d. Miami, Floridoje mirė taurus, pagarbos nusipelnęs organizacijų veikėjas Vincas Bovinas. Jam teko dirbti ir veikti Lietuvių Literatūros Draugijoj, Lietuvių Meno Sąjungoje ir Liaudies teatre.

Gerai pažinojome V. Bovina, kaip gerą iniciatorių mokantį žmonės įtraukti į organizacijas ir veikimą. Jis vertino kiekvieną žmogų dirbantį organizacijose pagal jų sugebėjimus.

Vincas Bovinas gimė 1890 m. balandžio 23 d. Dapkiškių kaime, Vilkaviškio raj. Jis į Ameriką atvyko 1911 metais. Čia įsitraukė į pažangiųjų lietuvių kultūrines, visuomenines organizacijas. Kurį laiką dirbo "Laisvės", redakcijoj.

V. Bovinas redagavo ir "Laisvėje" rašydavo šeštadienių laidos skyrių "Literatūra ir Menas" skiriamą Lietuvių Meno Sąjungos reikalams. Daug rašė apie Chorų ir dramos mėgėjų darbo sąlygas ir sunkumus.

Vincas Bovinas visuomet buvo socialistinių įsitikinimų ir rūpinosi pažangiąja menine veikla.

1940 metais LMS sveikino naują Lietuvą, atsikračiusią fašistinės santvarkos.

Tačiau neilgai džiaugtasi. Suliepsnojo Antrasis Pasaulinis karas. Šiuo laikotarpiu daug jaunų vyrų buvo pašauktų į JAV militarinę tarnybą. Sumažėjo LMS chorai, bet veikla tebevyko. LMS ragino chorus, kad ir daina taptų kovos šaukliu prieš žvėriškąjį hitlerinį siaubą. Sueigų estradose suskambėjo kovos dainos.

Po pergalės prieš Vokietiją ir Japoniją iš armijos grįžo buvę kareiviai ir sustiprėjo visa pažangioji meninė veikla.

Imtasi didesnių užmojų. Lietuvių Meno Sajungos centro iniciatyva organizuotas ir sėkmingai 1946 metais įvykdytas LMS suvažiavimas ir dainų, vaidinimų festivalis.

Vincas Bovinas buvo to festivalio sumanytojas ir organizatorius. Suvažiavimas-festivalis Chicagos Lietuvių Auditorijoje truko net 7 dienas.

Brooklyniečiai saviveiklininkai į Chicagos festivalį nuvežė kunigo—Antano Strazdelio gyvenimo sudramatizuotą veikala "Prieš save", Jono Valenčio vadovybėje.

Brooklyne veikė Liaudies teatras, saviveiklininkai susirinkdavo pasitarti ir apkalbėti kokius veikalus reikėtų vaidinti. V. Bovinas toj srity buvo patyręs ir geriausiai

Vincas Bovinas

patardavo—perstatyti B. Dauguviečio parašytą dramą "Naujoji vaga", "Pergalė"; J. Baltušio parašytą veikalą "Gieda Gaideliai", R. Mizaros parašytus veikalus "Ponas Amerikonas", "Mūsų gyvenimo klaidos", "Nesusipratimas" ir daug kitų veikalų.

Su tais veikalais brooklyniečiai apkeliavo keliolika lietuvių apgyventų kolonijų.

Vinco Bovino buvo didelis nuopelnas suruošti apskričių festivalius—1947 metais Brooklyne 4 dienas, 1949 metais—Detroit, Mich.—V. Bovinui vadovaujant Lietuvių Meno Sąjungos centro komitetas, 1948 m. niujorkiečiai organizavo vasaros atostogų metu mokyklėles Worcester, Mass.

Kilus makartizmui ir dypukų užpuoliais kai kurie jaunesnio amžiaus, gimę ir augę Amerikoje, iš veikimo pasitraukė, pradėjo silpnėti kultūrinis ir meninis veikimas.

1952 metais V. Bovinas išvyko gyventi į Miami, Floridą. Ten makartistų žvalgyba, valdžios pareigūnai ir teisėjai nedavė Vincui ramybės, jį nuolat klausinėjo.

Daugiausiai V. Bovinas nukentėjo nes jis nebuvo JAV pilietis, turėjo atlikti "išpažintį" kokioms organizacijoms priklauso, ar skaito "Laisvę", "Vilnį", reikalavo ir skatino atsisakyti nuo socialistinių įdėjų ir tapti savo įdėjų priešu. V. Bovinas nepabūgo tų gasdinimų ir makartizmo reakcija nesužlugdė LLD kuopos veiklos. V. Bovinas ir kiti pažangieji lietuviai Miami, Fla. įsigijo nuosavą namą (Social klubą), tuoj pagyvėjo Lietuvių Literatūros Draugijos 75-osios kuopos kulturinė veikla.

Miami gimė "Aido" choras. 1969 metais įvyko Lietuvių Meno Sąjungos suvažiavimas ir dainų festivalis.

Su Vincu Bovinu paskutinį kartą teko pasikalbėti 1978 m. Tuomet turėjau progos jį apjuosti lietuviška-tautiška gražia juosta, už kurią jis buvo labai dėkingas.

Paul Venta

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

Jo prisiminimui aukoju "Laisvės" fondui $100.

ANITA KUCKS
Ansonia, Ct.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu nuoširdžią užuojautą jo žmonai Ilsei, visiems giminėms ir draugams.

BILL YOKUBONIS
Waterbury, Conn.

IVAIRIOS ŽINIOS

New York. — Buvęs New Yorko valstijos gubernatorius ir JAV ambasadorius Maskvoje, W. Averell Harriman, pirmiau davęs $1 bilijoną Columbia universitetui, dabar su šeima dar paskyrė $11.5. Pinigai tenka universiteto Rusų studijų institutui. Harriman nori, kad Amerikos jaunimas daugiau žinotų apie Tarybų Sąjungą.

New York — New Yorko Filharmonijos muzikantai 83-18 balsais ratifikavo naują trejų metų darbo sutartį. Pagal ją palaipsniui padidės muzikantų atlyginimai bei bus suteikiami papildomi priedai sveikatos, gerovės ir pensijų srityse.

New York. — Pereitą sekmadienį čia įvykusiame 13-ajame metiniame maratoniame bėgime dalyvavo apie 16 tūkst. bėgikų įvairaus amžiaus ir iš įvairių Amerikos ir pasaulio kraštų. Laimėtojais tapo 24 m. amžiaus JAV gyvenantis kubietis Alberto Salazar ir 29 m. amžiaus norvegė Grete Waitz. Salazar šias lenktynes jau laimi trečią kartą iš eilės, o Grete—laimi ketvirtąjį New Yorko maratoną pastarųjų 5 metų laikotarpyje. Jie bėgo daugiau kaip 26 mylių distanciją.

Salt Lake City. — Sveikatos sekretorius Richard Schweiker viešai pripažino, kad JAV valdžia yra padariusi klaidų 1950-1960-aisiais metais, bandydama nuslėpti tikrąjį pavojų gyventojų sveikatai, vykdant atominius bandymus. Šio miesto teismuose svarstoma visa eilė bylų, kuriose valdžia traukiama atsakomybėn ir kaltinama, kad tie bandymai sukėlę vėžį. Buvo paliesti pietinės Utah , Nevados ir šiaurinės Arizonos gyventojai.

Jungtinės Tautos. — Šiemetiniuose rinkimuose į Lotynų Amerikai priklausantį postą Saugumo Taryboje laimėjo Nikaragva. Amerika rėmė Dominikonų respublikos kandidatūrą, bet gen. asamblėja už Nikaragvą pasisakė 104 balsais prieš 50.

Copenhagen. — Apie 50 tūkstančių darbininkų demonstravo prie miesto rotušės, protestuodami dėl naujosios vyriausybės ekonominės politikos. Demonstracijas surengė darbo unijos, kurios priešinasi prieš konservatyviosios vyriausybės planuojamus apkarpymus socialinėje, nedarbo pašalpos ir kitose srityse. Prieš pusantro mėnesio pradėjęs pareigas ministras pirmininkas Poul Schlueter parengė planą "suveržti diržus", kovojant prieš infliaciją.

Serga

Niujorko Lietuvių Moterų Klubo narė Julija Anskienė randasi St. John's ligoninėje, Queens Blvd. prie Woodhaven Blvd., Elmhurst, kambaryje 305.

Jau senokai draugė Anskienė nesijautė gerai, bet vis dar gydėsi namie.

Linkime mūsų mielai draugei greit sustiprėti. **IM**

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir jo draugams Amerikoje ir Lietuvoje.

HELEN ŽEKONIS
So. Boston, Mass.

"LAISVĖS" TRADICINIS METINIS

KONCERTAS IR BANKETAS

įvyks sekmadienį, lapkričio 14 d.

Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Koncerto pradžia 2 val.

Banketas apie 4 val., [tuoj po koncerto]

Koncertą atliks solistai A. Dupsha [Daukša], Aldona DeVetsco [Klimaitė], Amelia Young [Jeckevičiūtė], E. Brazauskienė, Victor Becker; taip pat vietinis Aido Choras, vadovybėje Mildred Stensler. Koncerto akompanistė bus buvusi Aido Choro vadovė Aldona Anderson [Žilinskaitė].

Auka $10.

Victor Becker

Al Dupsha

Aldona DeVetsco [Klimaitė]

Aldona Anderson [Žilinskaitė]

PADĖKA

Mano gilinusia padėka visiems, kurie išreiškė savo paskutinę pagarbą Antanui Bimbai. Užuojautos mane pasiekė įvairiais būdais: žodžiu, telefonu, laiškais, telegramomis, iš arti ir toli, ir tos išreikštos mintys visuomet liks gyvos mano širdyje.

Aš ruošiu Antano gyvenimo atsiminimų albumą, ir jūs visi, kurie su manimi liūdėjote jo mirties valandoje, ten turite savo vietą.

Atvirukas nuo Helen Janulis, Richardo Janulio ir Helen Sharkey šalia atspausdinto "Tegul kitų šiltos mintys ir simpatijos jus guodžia šiuo sunkiu laikmečiu" turėjo dar gražesnį jų pačių įrašą: "Ašaros negali būti rekorduotos! Istorija yra Antano užsitarnauta privilegija".

Aš noriu išreikšti savo padėką "Laisvės" vedėjams Povilui Ventai, Nelei Ventienei, Nastei Buknienei ir Ievai Mizarienei ir ypatingai Rudolfui Baranikui ir Amelijai Yuskovic, kurie man didžiai padėjo išleidžiant mūsų mylimą vadovą ir draugą Antaną Bimbą į jo amžiną atilsį.

ILSE BIMBA

NEW YORK, N. Y.

Tragiškai žuvus

Albinui Stripeikiui

reiškiame giliausią užuojautą jo motinai Margaret Stripeikienei, Niujorko Lietuvių Moterų Klubo narei, visiems artimiesiems bei draugams.

O. Babarskienė	A. Katinas
N. ir P. Ventai	K. Rušinskienė
W. ir A. Yuskovic	P. Kolendo
N. Buknienė	A. Vaznienė
Anne Yakstis	Sofija Stasiukaitienė
Ieva Mizarienė	W. Malin
J. Katinas	K. Bender

WORCESTER, MASS.

Mirus

Lucy Auseius

reiškiame širdingą užuojautą Jos dukrai su vyru ir sūnui su žmona.

MILLIE K. BARNETT
ir sūnus ALBERT su šeima
Hartford, Conn.

BALTIMORE, MD.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Vincas Kučiauskas

Mirė 1941 lapkričio 6 d.

Jo aiškus gyvenimo supratimas pasilieka nepamirštamas.

Duktė ONA KUČIAUSKAITĖ-BUCKLES

ILGIAUSIŲ METŲ

Mūsų mielajai mamytei

Katarina Petrikienė

Lapkričio 6 d. mūsų mamytė sulauks 89 metų amžiaus. Linkime jai sveikatos ir daug energijos, kad dar daug metų galėtų gyventi ir visuomeninėj veikloj, dalyvauti, kaip iki šiol.

HAPPY BIRTHDAY, MOM!

ARTURAS ir NATALIE PETRIKAI
Elka Park, New York

BRIEFS

The 37th annual session of the General Assembly opened in September, and the United States made clear it would wage a determined fight against Cuba's efforts to declare that Puerto Rico is an American colony.

Jeane J. Kirkpatrick, the United States delegate, told reporters: "The issue is important to us as an issue of fairness. It matters a lot to us. We are not prepared to shrug it off."

* * *

"We shouldn't miss any opportunity to contribute to the betterment of the international climate—which is not favorable," said Imre Hollai, the new Hungarian president of the General Assembly. And this is how Western diplomats who have dealt with him for years describe him : He is "charming," "disciplined," "urbane," "correct," and "self-confident."

* * *

War, terrorization, family violence, torture, rape. We all live in and around these violences as in an immersing element. Because violence so permeates our past and present, analysis of it is both difficult and essential.

* * *

What people say about Anthony Bimba:

How saddened we are to learn of Anthony's death. It is people like Anthony that we wish could go on living forever. He has touched many lives, and it is those people who will carry on his ideals and his spirit.

Alta and Emanuel Chusid
Mt. Vernon, N. Y.

* * *

Dear Ilse Bimba!

With a feeling of profound grief I've read in the Vilnius "Tiesa" of the heavy disaster in your personal life as well as in the progressive movements of Lithuanians and non Lithuanians in the USA, the death of your dear husband and the editor-in-chief of the weekly "Laisvė". His gentle smile from the photo beside the long obituary grieved me greatly that the heart of the prominent personality had stopped to spread its warmth to everybody around.

What an immense loss! But this loss can be partly mitigated by the fact that his personality will permanently stay with us in each step of your life. He will inspire us to continue our efforts in the struggle for peace and progressive ideas.

From all my heart I express my condolences in the great tragedy in your life.

J. Subatavičius
Vilnius,
October 2, 1982

* * *

I was notified that the arrangements have been made for a tree to be planted in one of our National Forests, in living memory of Anthony. This is accomplished in cooperation with the Forest Service, United States Department of Agriculture, as a small part of a major endeavor to reforest the United States.

And it says in the letter:

"Rest assured the tree will be planted where the need is greatest, it's species and location carefully determined at the discretion of the U. S. Forest Service. We know you share with us the hope that this tree will grow in full measure to bring beauty to the landscape and pleasure to all those who pass its way."

Ilse

"LAISVĖS" COLLECTIVE IN 1961

From left: A. Bimba, S. Sasna, R. Mizara, L. Kavaliauskaitė, P. Buck, J. Gasiūnas, D. M. Sholomskas, P. Sholomskas, P. Rainys, S. Večkys, G. M. Grigas.